

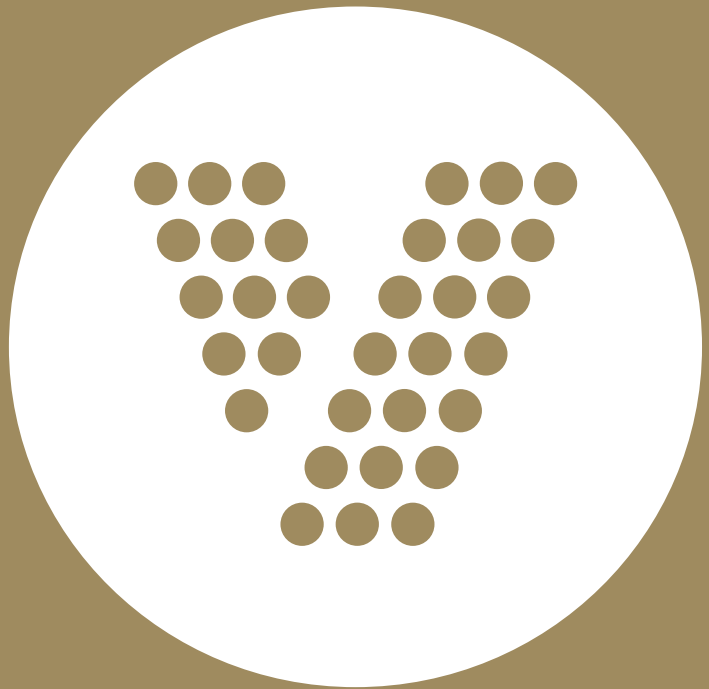
2025

ALUE- JA KUNTAVAALIT

5

VAALIOHJEET

Kotiäänestys

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

VAALIT
VAL

VAALIOHJEET VUONNA 2025 TOIMITETTAVIA ALUE- JA KUNTAVAALEJA VARTEN

Oikeusministeriö antaa vaalilain (714/1998) 10 §:n nojalla asianomaisille vaaliviranomaisille seuraavat vaaliohjeet 13.4.2025 toimitettavia alue- ja kuntavaaleja varten. Vaaliohjeet ovat voimassa 1.1.2025–31.5.2025.

Vaaliohjeet

- Nro 1: Kunnan keskusvaalilautakunnan tehtävät
- Nro 2: Vaalilautakunnan tehtävät
- Nro 3: Ennakoäänestys laitoksessa
- Nro 4: Ennakoäänestys kotimaan yleisessä ennakoäänestyspaikassa
- Nro 5: Kotiäänestys
- Nro 6: Ennakoäänestys ulkomailla
- Nro 7: Aluevaalilautakunnan tehtävät

Helsingissä 23. päivänä joulukuuta 2024

Vaalijohtaja

Arto Jääskeläinen

Erityisasiantuntija

Laura Nurminen

Julkaisija: OIKEUSMINISTERIÖ
Utgivare: JUSTITIEMINISTERIET

Teksti: Oikeusministeriö
Text: Justitieministeriet

Paino: Grano Oy, 2025
Tryckning: Grano Oy, 2025

Sisällys:

1. YLEISTÄ VUODEN 2025 ALUE- JA KUNTAVAALEISTA	5
2. KUNNAN VAALIVIRANOMAISET	8
2.1 Yleistä	8
2.2 Vaaliviranomaisen kelpoisuus, esteellisyys ja vastuu	8
3. KOTIÄÄNESTYKSEN VAALITOIMITSIJA	10
3.1 Kotiäänestyksen vaalitoimitsijan määrääminen	10
4. KOTIÄÄNESTYS	11
4.1 Kotiäänestyksen edellytykset	11
4.2 Milloin kotiäänestys voidaan toimittaa?	12
4.3 Valmistavat toimenpiteet	12
4.4 Kotiäänestyksen kulku	16
4.5 Vaiheet 1–6: Yhteen veto	31
4.6 Äänestäjän avustaminen	32
4.7 Järjestyksen ylläpito	33
4.8 Lähetekuorten ja vaalimateriaalin toimittaminen kunnan keskusvaalilautakunnalle	33
5. MUITA OHJEITA	35
5.1 Oikeusministeriön vaalisivut	35
5.2 Oikeusministeriön palvelunumero	35
5.3 Vaaliviranomaisten yhteystiedot	35
5.4 Opastus ja neuvonta ongelmatilanteissa	35

Liitteet:

LIITE 1: Eräitä määräaikoja vuoden 2025 alue- ja kuntavaaleissa	36
LIITE 2.1: Ilmoituskortti muille kuin helsinkiläisille	46
LIITE 2.2: Ilmoituskortti helsinkiläisille	48
LIITE 3: Lähetekirjelmä	50
LIITE 4: Kotiäänestyksen lähetekirjelmä	51
LIITE 5: Vaalikuori	52
LIITE 6: Lähetekuori	53
LIITE 7: Kotiäänestyslomake (Ilmoittautuminen kotiäänestykseen)	54
LIITE 8: Oikeusministeriön ohje äänestäjälle äänestysmerkinnän tekemisestä	56

Lukijalle

Tervetuloa tärkeään tehtävääsi vaaleissa! Tehtäväsi on vastuullinen, mutta vaalilaista (714/1998), tästä ohjeesta sekä koulutuksesta saat kaiken tarvitsemasi tiedon.

Aloita tutustumalla vaalilakiin, esimerkiksi tulostamalla se itsellesi osoitteesta <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980714>. Tutustu siihen huolellisesti ja pidä se saatavilla, kun hoidat tehtäviäsi.

Ennakkoäänestyksen kulku kuvataan yksityiskohtaisesti vaalilain luvussa 5 (46–66 §:t). Kiinnitä huomiota vaalilain 184–186 §:iin, koska nämä säännökset koskevat velvollisuuksiasi vaalitehtävissä. Vaalikohtaisia säännöksiä aluevaaleista on vaalilain luvussa 10 a ja kuntavaaleista luvussa 11.

Kun olet opiskellut vaalilaista tehtävääsi koskevat säännökset, lue tämä ohje, joka perehdyttää sinut tarkemmin tehtäviisi.

Vaaliviranomaisten toimintaan sovelletaan lisäksi kuntalakia (410/2015) ja hallintolakia (434/2003). Hyvän hallinnon periaatteet koskevat myös vaaliviranomaisia. Se tarkoittaa esimerkiksi, että sinun on vaaliviranomaistehtävissä toimittava yhdenvertaisesti sekä palveltava äänestäjiä asianmukaisesti ja ystävällisesti.

Oikeusministeriö on julkaissut vaaliviranomaisten tietopankin Vaalipoolin, joka löytyy osoitteesta www.vaalit.fi/vaalipooli. Vaalipooli toimii materiaalipankkina, josta vaaliviranomaiset löytävät tietoa vaalien järjestämisen eri osa-alueista vastaavista viranomaisista, vaaleihin liittyvää ohjeistusta koottuna sekä toimintamalliehdotuksia erilaisiin vaalivarautumisen tilanteisiin.

Ennen tämän ohjeen julkaisua oikeusministeriö on lähettänyt kuntien ja hyvinvointialueiden hallituksille kirjeet (16.9.2024), jotka löytyvät myös vaalit.fi-sivustolta. Kirjeissä on ohjeistusta muun muassa äänestyspaikkojen valinnasta ja varustamisesta sekä vaaliviranomaisten esteellisyydestä ja kelpoisuudesta.

Pidä vaalilaki ja tämä ohjekirja aina mukanasasi, kun hoidat tehtäviäsi, niin sinulla on useimpiin kysymyksiin vastaus valmiina käden ulottuvilla.

1. YLEISTÄ VUODEN 2025 ALUE- JA KUNTAVAALEISTA

Vuoden 2025 alue- ja kuntavaalit

Vuonna 2025 toimitetaan samanaikaisesti kahdet yleiset vaalit: aluevaalit ja kuntavaalit. Koska vaalit toimitetaan samanaikaisesti, kutsutaan niitä nimellä alue- ja kuntavaalit. Aluevaalit toimitetaan kaikilla hyvinvointialueilla ja kuntavaalit kaikissa Manner-Suomen kunnissa. Helsingin kaupunki ei ole hyvinvointialue eikä kuulu mihinkään hyvinvointialueeseen, joten siellä toimitetaan vain kuntavaalit. Helsingin alueella olevissa yleisissä ennakkoonestyspaikoissa ja laitoksissa voivat kuitenkin muiden kuntien äänioikeutetut äänestää myös aluevaaleissa.

Oikeusministeriön vaaliohjeet on kirjoitettu sekä alue- että kuntavaaleihin. Helsingissä kotiaänestystä toimitetaan ainoastaan kuntavaaleissa.

Alue- ja kuntavaalien vaalipäivä on sunnuntai 13.4.2025. Ennakkoonestysten ajanjakso on kotimaassa 2. – 8.4.2025 (seitsemän päivää keskiviikosta tiistaihin) ja ulkomailla 2. – 5.4.2025 (neljä päivää keskiviikosta lauantaihin). Suomalaisessa laivassa ulkomaan ennakkoonestys voidaan aloittaa jo keskiviikkona 26.3.2025.

Vaalilainsäädäntö

Aluevaalien toimittamisesta säädetään hyvinvointialueesta annetussa laissa (611/2021) ja vaalilaissa (714/1998). Kuntavaalien toimittamisesta säädetään kuntalaissa (410/2015) ja vaalilaissa.

Vaaliviranomaisten tulee tämän ohjeen lisäksi huolellisesti tutustua vaaleja koskevaan lainsäädäntöön. Vaaliohjeet vain täsmentävät laissa määrättyjä menettelytapoja.

Äänioikeus ja vaalikelpoisuus

Aluevaalien äänioikeudesta säädetään hyvinvointialuelain 28 §:ssä ja vaalikelpoisuudesta saman lain 76 ja 77 §:ssä. Kuntavaalien äänioikeudesta säädetään kuntalain 20 §:ssä ja vaalikelpoisuudesta saman lain 71 ja 72 §:ssä.

Äänioikeusrekisteri ja ilmoituskortti

Digi- ja väestötietovirasto perustaa aluevaaleihin ja kuntavaaleihin äänioikeusrekisterin, johon otetaan ne henkilöt, jotka ovat väestötietojärjestelmän tietojen mukaan äänioikeutettuja näissä vaaleissa. Helsingissä asuvien äänioikeutettujen kohdalla on äänioikeus vain kuntavaaleissa, muissa Manner-Suomen kunnissa asuvien kohdalla äänioikeus on molemmissa vaaleissa. Jokaisesta äänioikeutetusta otetaan äänioikeusrekisteriin vaalilain 18 §:ssä ja 19 §:n 1 momentissa luetellut tiedot, sellaisina kuin ne ovat väestötietojärjestelmässä perjantaina 21.2.2025 kello 24.

Digi- ja väestötietovirasto laatii jokaiselle äänioikeusrekisteriin otetulle henkilölle äänioikeusilmoituksen (ilmoituskortin) ja lähettää sen viimeistään torstaina 20.3.2025 niille äänioikeutetuille, joiden osoite on tiedossa. Jos äänioikeutettu on ottanut käyttöön Suomi.fi-viestit, äänioikeusilmoitus lähetetään hänelle sähköisesti.

Ilmoituskorttiin liitetään luettelo äänestäjän oman lähialueen yleisistä ennakoäänestyspaikoista sekä niiden osoitteista ja aukioloajoista.

Äänestäminen

Äänioikeutettu voi äänestää valintansa mukaan joko ennakkoon tai vaalipäivänä. Alue- ja kuntavaaleissa äänestäjä voi äänestää molemmissa vaaleissa samalla kerralla tai eri kerroilla taikka äänestää vain toisessa vaalissa. Äänioikeutta ei saa käyttää asiamiehen välityksellä.

Ennakkoon äänioikeutettu voi äänestää

- 1) missä tahansa vaalilain 9 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettussa yleisessä ennakoäänestyspaikassa kotimaassa tai ulkomailla. Nämä paikat julkaistaan osoitteessa <https://vaalit.fi/vaalien-tulos-ja-tietopalvelu>; tai
- 2) vaalilain 9 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettussa laitoksessa, jos hän on siellä hoidettavana tai sinne otettuna tai suorittamassa varusmiespalvelusta tai naisten vapaaehtoista asepalvelusta; tai
- 3) vaalilain 9 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettussa ulkomailla olevassa suomalaisessa laivassa, jos hän kuuluu laivan henkilökuntaan; tai
- 4) eräin edellytyksin kotonaan vaalilain 9 §:n 2 momentissa tarkoitettussa kotiäänestyksessä tai
- 5) kirjeitse, mikäli hän asuu tai oleskelee ulkomailla koko ennakoäänestysajanjakson ja vaalipäivän.

Vaalipäivänä äänioikeutettu saa äänestää vain siinä äänestysalueessa (äänestyspaikassa), joka on merkitty äänioikeusrekisteriin hänen kohdalleen ja joka mainitaan äänestäjälle lähetetyssä äänioikeusilmoituksessa. Vaalipäivänä äänestys toimitetaan kello 9–20 jokaisessa kunnassa äänestysalueittain.

2. KUNNAN VAALIVIRANOMAISET

2.1 Yleistä

Vuoden 2025 alue- ja kuntavaalien toimittamisesta kunnassa huolehtivat seuraavat vaaliviranomaiset:

- kunnan keskusvaalilautakunta,
- vaalilautakunta,
- vaalitoimikunta,
- yleisen ennakkoäänestyspaikan vaalitoimitsija,
- kotiaänestyksen vaalitoimitsija ja
- vaaliavustaja vaalipäivän äänestyspaikalla.

2.2 Vaaliviranomaisen kelpoisuus, esteellisyys ja vastuu

Vaalilain 9 a §:n mukaan vaaliviranomaisen on toimittava tehtävässään puolueettomasti. Tätä yleissäännöstä vahventamaan on vaalilaissa säädetty eräitä rajoituksia siihen, kuka on kelpoinen olemaan vaaliviranomaisena ja mainittu nimenomaisesti, sovelletaanko vaaliviranomaisen toimintaan hallintolain (365/2003) 27–30 §:n esteellisyysääntelyä.

2.2.1 Kelpoisuusrajoitukset

Keskusvaalilautakunnan jäsenten ja varajäsenten on oltava kuntalain mukaan vaalikelpoisia kunnan luottamustoimeen. Jäsen, joka on ehdokkaana kuntavaaleissa, ei voi osallistua keskusvaalilautakunnan työskentelyyn siitä lukien, kun häntä koskeva ehdokashakemus on annettu lautakunnalle. Sen sijaan jäsentä, joka on ehdokkaana aluevaaleissa, ei ole kielletty osallistumasta keskusvaalilautakunnan työskentelyyn (ks. kuitenkin luku 2.2.2). Puolueen tai valitsijayhdistyksen vaaliasiamies aluevaaleissa ja vaaliasiamies kuntavaaleissa eivät saa olla keskusvaalilautakunnan jäsenenä tai varajäsenenä.

Vaalilautakunnan jäsenenä tai varajäsenenä ei saa olla aluevaalien ehdokas eikä kuntavaalien ehdokas.¹

Vaalitoimitsijana yleisessä ennakkoäänestyspaikassa ei saa olla

- aluevaalien ehdokas eikä kuntavaalien ehdokas eikä
- ehdokkaan puoliso², lapsi, sisarus eikä vanhempi.

1 Sama rajoitus koskee myös vaalilain 16 §:n 3 momentissa tarkoitettuja vaalilautakunnan mahdollisia avustajia.

2 Puolisolla tarkoitetaan aviopuolisoita sekä avioliitonomaisissa olosuhteissa ja rekisteröidyissä parisuhteissa eläviä henkilöitä.

Vaalitoimikunnan jäsenenä tai varajäsenenä ei saa olla

- aluevaalien ehdokas eikä kuntavaalienehdokas eikä
- ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus eikä vanhempi.

Vaalitoimitsijana kotiaänestyksessä ei saa olla

- aluevaalien ehdokas eikä kuntavaalien ehdokas eikä
- ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus eikä vanhempi.

Vaaliavustajana vaalipäivän äänestyspaikalla ei saa olla

- aluevaalien ehdokas eikä kuntavaalien ehdokas eikä
- ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus eikä vanhempi.

Yleisenä kelpoisuusrajoituksena on lisäksi, että vaaliviranomaisena ei saa olla vajaanvaltainen henkilö (alle 18-vuotias tai vajaanvaltaiseksi julistettu).

2.2.2 Esteellisyysääntelyn soveltaminen kunnan vaaliviranomaisiin

Esteellisyys tarkoittaa tilannetta, jossa käsittelyn puolueettomuus saattaa vaarantua asiaa viranomaisessa käsittelevän henkilön ja käsiteltävän asian tai sen asianosaisen välisen suhteen vuoksi.

Esteelliset henkilöt luetellaan hallintolain 28 §:ssä. Esteellinen henkilö ei saa osallistua asian käsittelyyn eikä olla läsnä asiaa käsiteltäessä. Esteellisen henkilön on itse ilmoitettava esteellisyydestään. Monijäsenisen toimielimen jäsenen esteellisyydestä päättää asianomainen toimielin. Esteellisen tilalle on viipymättä määrättävä esteetön henkilö.

Vaalilain mukaan hallintolain esteellisyysääntelyä sovelletaan:

- keskusvaalilautakunnan jäseniin ja varajäseniin. Esimerkiksi aluevaalien ehdokas taikka aluevaalien tai kuntavaalien ehdokkaan puoliso tai muu läheinen ovat esteellisiä keskusvaalilautakunnan päätöksenteossa hallintolain 28 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla.

Hallintolain esteellisyysääntelyä ei sovelleta:

- vaalilautakunnan jäseneneen eikä varajäseneneen³,
- vaalitoimikunnan jäseneneen eikä varajäseneneen,
- yleisen ennakkoäänestyspaikan vaalitoimitsijaan,
- kotiaänestyksen vaalitoimitsijaan, eikä myöskään
- vaalipäivän äänestyksen vaaliavustajaan.

2.2.3 Vaaliviranomaisen vastuusta

Vaalilain 185 §:n mukaan, jos kunnan keskusvaalilautakunnan, vaalilautakunnan tai vaalitoimikunnan jäsen tai vaalitoimitsija taikka muu henkilö tässä laissa tarkoitettuna vaaliviranomaisena toimiessaan laiminlyö velvollisuutensa, häntä rangaistaan niin kuin virkamiestä virkarikoksesta.

3 Eikä vaalilain 16 §:n 3 momentissa tarkoitettuihin mahdollisiin avustajiin.

3. KOTIÄÄNESTYKSEN VAALITOIMITSIJA

3.1 Kotiäänestyksen vaalitoimitsijan määrääminen

Kotiäänestyksen toimittamisesta äänestäjän kotona huolehtii kotiäänestyksen vaalitoimitsija.

Kunnan keskusvaalilautakunta määrää hyvissä ajoin ennen ennakkoäänestysajanjakson alkua ne henkilöt, jotka toimivat kunnassa kotiäänestyksen vaalitoimitsijoina.

Keskusvaalilautakunnan puheenjohtaja puolestaan määrää sen, kuka kotiäänestyksen vaalitoimitsijoiksi määräytyistä henkilöistä toimittaa kunkin yksittäisen kotiäänestyksen. Puheenjohtajan tulisi jo etukäteen määrätä vaalitoimitsijoille henkilökohtaiset varahenkilöt muun muassa estyneisyystapauksia varten.

Kunkin kotiäänestyksen toimittamisesta huolehtii yksi vaalitoimitsija. Kotiäänestyksessä ei vaalitoimitsijan ominaisuudessa saa olla paikalla muita henkilöitä.

4. KOTIÄÄNESTYS

4.1 Kotiäänestyksen edellytykset

4.1.1 Kuka on oikeutettu kotiäänestykseen?

Äänioikeutettu henkilö, jonka kyky liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, ettei hän pääse äänestys- eikä ennakkoäänestyspaikkaan ilman kohtuuttomia vaikeuksia, saa äänestää ennakolta kotonaan **siinä kunnassa, joka on merkitty äänioikeusrekisteriin hänen kotikunnakseen.**

Kotiäänestyksen yhteydessä voi äänestää kotiäänestykseen oikeutetun kanssa samassa taloudessa asuva omaishoidon tuesta annetussa laissa (937/2005) tarkoitettu omaishoitaja, jos kyseinen kunta on merkitty äänioikeusrekisterissä hänen kotikunnakseen.⁴ Muu äänioikeutetun perheenjäsen, joka ei täytä kotiäänestykselle säädettyjä edellytyksiä, ei voi äänestää kotiäänestyksen yhteydessä.

Joissakin tapauksissa on ilmennyt epäselvyyttä siitä, missä tapauksessa on toimitettava koti- ja milloin laitosaänestys. Ympärivuorokautista hoitoa antavat ja muut kunnanhallituksen määräämät sosiaalihuollon toimintayksiköt, kuten palvelutalot ja asuntolat, kuuluvat laitosaänestyksen piiriin.

4.1.2 Ilmoittautuminen kotiäänestykseen

Henkilön, joka haluaa äänestää kotonaan, on ilmoitettava siitä kotikuntansa keskusvaalilautakunnalle. Ilmoituksen voi myös tehdä äänestäjän puolesta hänen valitsemansa henkilö. Jos samassa taloudessa asuva omaishoitaja aikoo äänestää kotiäänestyksen yhteydessä, se on mainittava ilmoituksessa. Muualla kuin Helsingissä ilmoittautuminen kotiäänestykseen koskee ilman äänestäjän erillistä mainintaa ilmoittautumista sekä aluevaalien että kuntavaalien kotiäänestykseen. Helsingissä kotiäänestys toimitetaan vain kuntavaaleissa.

Ilmoitus on tehtävä keskusvaalilautakunnalle kirjallisesti tai puhelimitse viimeistään tiistaina 1.4.2025 ennen kello 16.

4 Kotiäänestyksen yhteydessä voi mainittujen edellytysten täytyessä äänestää myös omaishoidontuesta annetun lain 4 a §:ssä tarkoitettu sijaishoitaja.

4.2 Milloin kotiäänestys voidaan toimittaa?

Kotiäänestys toimitetaan jonakin ennakkoäänestysajanjaksoon sattuvana päivänä kello 9–20. Kotiäänestys voidaan siis toimittaa minä tahansa viikonpäivänä, myös sunnuntaina.

4.3 Valmistavat toimenpiteet

4.3.1 Kotiäänestyksessä tarvittava vaalimateriaali

Keskusvaalilautakunta toimittaa kotiäänestyksen vaalitoimitsijoille kotiäänestyksessä tarvittavat asiakirjat ja tarvikkeet. Kotiäänestyksen vaalitoimitsijan on tarkastettava saamansa materiaali ja, mikäli jotain puuttuu, viipymättä otettava yhteys keskusvaalilautakuntaan.

Vaalitoimitsijoiden on säilytettävä hallussaan olevaa vaalimateriaalia siten, ettei mahdollisuutta väärinkäyttöihin pääse syntymään.

4.3.2 Mitä kotiäänestyksessä tarvitaan?

Vaaliasiakirjat:

- 1) Aluevaalien ja kuntavaalien äänestyslippuja (pakattuna 100 kappaleen nip-puihin). Aluevaalien äänestysliput ovat violetteja ja kuntavaalin äänestysliput valkoisia. Vaalitoimitsijalla tulee olla molempien vaalien äänestyslippua⁵.
- 2) Kotiäänestyksen lähetekirjelomakkeita (vaalilomake nro 5 K; **liite 4**) ja lähetekirjelomakkeita (vaalilomake nro 5, **liite 3**) kotiäänestyksen yhteydessä mahdollisesti äänestävää omaishoitajaa varten.
- 3) Vaalikuoria (vaalilomake nro 4; **liite 5**), joiden alaosassa on pieni ikkuna.
- 4) Lähetekuoria (vaalilomake nro 6; **liite 6**), jotka ovat etupuolen väriltään pääosin keltaisia ja joiden etu- ja takapuolelle on painettu punainen Pika-kirje Exprès -merkki (vaalilomake nro 6).

⁵ Helsingissä ainoastaan kuntavaalien äänestyslippuja

- 5) Keskusvaalilautakunnan seuraavien tietojen osalta täyttämä kotiaänestyslomake (vaalilomake nro 14; liite 7):
 - kotiaänestykselle määrätty päivä ja kellonaika sekä tehtävään määrätty vaalitoimitsija ja
 - merkintä siitä, miten äänestysajankohdasta on äänestäjälle ilmoitettu. Vaalitoimitsijan tulee ottaa kaikkien niiden äänestäjien kotiaänestyslomakkeet mukaansa, joiden luona hänen tehdyn suunnitelman mukaan tulee kunakin päivänä käydä.
- 6) Oman hyvinvointialueen aluevaalilautakunnan painattama aluevaalien ehdokaslistojen yhdistelmä, joka on painettu violetille paperille.
- 7) Oman kunnan keskusvaalilautakunnan painattama kuntavaalien ehdokaslistojen yhdistelmä, joka on painettu valkoiselle paperille.
- 8) Oikeusministeriön ohje äänestäjälle äänestysmerkinnän tekemisestä (liite 8).

Tarvikkeet:

- 9) Vaalileimasin, jolla äänestysliput leimataan. Mukana on hyvä olla myös varaleimasin. Vaalileima on väriltään sinipunainen ja seuraavanlainen:

- 10) Tunniste kotiaänestyksen vaalitoimitsijana toimivalle. Vaalitoimitsijalla tulisi vaaliviranomaisena toimiessaan olla rinnassaan näkyvillä nimikilpi tai vastaava, johon on merkitty henkilön tehtävä (esimerkiksi "Vaalitoimitsija", kaksikielisissä kunnissa "Vaalitoimitsija - Valförrättare"). Tunnisteessa voi olla myös vaalitoimitsijan nimi.
- 11) Kyniä, joilla äänestäjä tekee äänestysmerkinnän äänestyslippuun. Kynät voivat periaatteessa olla minkälaisia tahansa, esimerkiksi kuivamustekyniä tai lyijykyniä. Joidenkin viimeisimpien vaalien aikana julkisuudessa on joskus esitetty, että jotkut äänioikeutetut epäilevät lyijykynällä tehdyn äänestysmerkinnän helposti mahdollistavan vaalivilpin. Vaikka epäily on aiheeton, vaalien yleisen luotettavuuden turvaamiseksi äänestäjille on suositeltavampaa varata kuivamustekynä tai vastaava kynä äänestysmerkinnän

tekemistä varten. Joka tapauksessa on varmistauduttava, että käytetään sellaisia kyniä, että äänestysmerkintä ei suttaa tai näy äänestyslipun läpi. Esimerkiksi tussikynät tai hyvin teräväkärkiset kuulakärkikynät eivät ole suositeltavia äänestysmerkinnän tekemiseen. Kyniä on hankittava riittävästi varalle ottaen huomioon, että eräiden vaaliviranomaisten kokemusten mukaan kuivamustekynät lakkaavat toimimasta jopa lyijykyniä helpommin.

- 12) Kyniä vaalitoimitsijoiden omaan käyttöön sekä toimistotarvikkeita (muistiinpanopaperia, kostutussieni jne.).

Vaaliohje:

- 13) Oikeusministeriön vaaliohje nro 5 (Kotiaänestys, tämä ohje). Vaalitoimitsijoiden on tullut tutustua vaaliohjeisiin jo etukäteen, mutta ohje on syytä pitää heidän mukanaan myös äänestystoimituksessa.

4.3.3 Kotiaänestyksessä läsnä olevan henkilön hankkiminen

Vaalilain 54 §:n mukaan kotiaänestyksen vaalitoimitsijan on huolehdittava, että kotiaänestyksessä on oltava läsnä vaalitoimitsijan lisäksi äänestäjän valitsema tai hyväksymä 18 vuotta täyttänyt henkilö. Läsnä olevana henkilönä ei kuitenkaan voi toimia aluevaaleissa eikä kuntavaaleissa ehdokkaana oleva. Muita kelpoisuusehtoja hänelle ei ole asetettu. Siten esimerkiksi äänestäjän puoliso tai muu lähiomainen taikka omaishoitaja voi olla tällaisena henkilönä.

Mikäli jostain syystä äänestäjällä ei ole tilaisuutta tai hän ei halua valita läsnä olevaa henkilöä, hänen on mainittava tästä ilmoittautuessaan kotiaänestykseen. Tällöin, vaikka vaalilain mukainen huolehtimisvastuu onkin vaalitoimitsijalla, lienee käytännöllisempää, että läsnä olevan henkilön hankkimisesta vastaa keskusvaalilautakunta. Läsnä oleva henkilö voi olla esimerkiksi toinen keskusvaalilautakunnan kotiaänestyksen vaalitoimitsijaksi määräämä henkilö. Tällöin hän ei kuitenkaan toimi kyseisessä äänestystilanteessa vaaliviranomaisen, vaan nimenomaan läsnä olevan henkilön ominaisuudessa.

4.3.4 Ilmoittaminen äänestäjälle kotiaänestyksen toimittamisesta

Keskusvaalilautakunnan puheenjohtajan on huolehdittava siitä, että äänestäjälle annetaan tieto äänestyksen ajankohdasta ainakin kahden tunnin tarkkuudella. Tieto on annettava hyvissä ajoin ennen kyseistä ajankohtaa. Samalla on mainittava vaaliviranomaisen puhelinnumero, jotta äänestäjä voi tarvittaessa ottaa tähän yhteyttä esimerkiksi siinä tarkoituksessa, että kotiaänestyksen ajankohdasta muutettaisiin. Kotiaänestyksestä voidaan ilmoittaa myös sille, joka on tehnyt ilmoituksen äänestäjän puolesta.

4.3.5 Ilmoittaminen äänestäjälle mahdollisista estetilanteista

Käytännössä voi esiintyä lukuisia erilaisia tilanteita, joissa kotiaänestyksen toimittaminen ei suju ennalta laaditun suunnitelman mukaan. Tällaisia tilanteita voivat olla muun muassa seuraavat:

- vaalitoimitsija ei löydä äänestäjän luokse, koska esimerkiksi osoite on virheellinen,
- vaalitoimitsija ei tapaa äänestäjää tämän osoitteesta,
- äänestäjä ei haluakaan äänestää kotiaänestyksessä tai
- ilmenee vaikeuksia löytää läsnä olevaa henkilöä, jonka äänestäjä hyväksyy.

Jos vaalitoimitsija on estynyt saapumasta ilmoitettuna ajankohtana, on äänestäjälle tästä viipymättä ilmoitettava ja samalla ilmoitetaan uusi käynnin ajankohta. Ilmoitus on tehtävä äänestäjälle esimerkiksi puhelimitse. Äänestäjälle on annettava tilaisuus äänestää jonakin toisena ajankohtana. Jos kotiaänestystä ei voida lainkaan toimittaa kulkuyhteyksien katkeamisen tai muun ylivoimaisen esteen vuoksi, on myös siitä viipymättä ilmoitettava äänestäjälle.

Ensisijaisesti ja useimmissa tapauksissa ilmoituksen tekee asianomainen vaalitoimitsija. Mutta esimerkiksi vaalitoimitsijan sairastumisen johdosta ilmoituksen voi joutua tekemään muu vaaliviranomainen.

Mikäli vaalitoimitsija pystyy itse hoitamaan myöhemmin kysymyksessä olevan äänestäjän kotiaänestyksen, voi hän päättää ja ilmoittaa uudesta ajankohdasta. Mikäli kotiaänestyksen toimittaminen siirtyy toiselle vaalitoimitsijalle, on keskusvaalilautakunnan puheenjohtajan tehtävä tästä päätös ja huolehdittava myös siitä, että asiasta ilmoitetaan äänestäjälle. Vaalitoimitsijat eivät saa keskenään sopia siitä, kenen äänestäjän luokse kukin vaalitoimitsija menee, ellei keskusvaalilautakunnan puheenjohtaja ole etukäteen määrännyt henkilökohtaisia varajäseniä muun muassa estyneisyystapauksia varten.

Esteestä ilmoittamisesta ja kotiaänestyksen uudesta ajasta sekä vaalitoimitsijan mahdollisesta vaihtumisesta ja tämän nimestä on tehtävä merkintä kotiaänestyslomakkeen kohtaan ”Lisätietoja”. Merkintä tehdään myös, jos äänestäjää ei tavoiteta ilmoitetusta osoitteesta, hän ei halua äänestää tai äänestäminen estyy muusta äänestäjästä johtuvasta syystä.

4.4 Kotiäänestyksen kulku

4.4.1 Kotiäänestyksen vaiheet

Kotiäänestyksessä on seuraavat vaiheet:

- Vaihe 1: Äänestystilanteen ja äänestäjän henkilöllisyyden toteaminen ja äänestyslippujen antaminen äänestäjälle
- Vaihe 2: Äänestäjä tekee äänestysmerkinnän äänestyslippuihin
- Vaihe 3: Äänestyslippujen leimaaminen ja sulkeminen vaalikuoriin
- Vaihe 4: Kotiäänestyksen lähetekirjeiden täyttäminen ja kotiäänestyslomakkeen täydentäminen
- Vaihe 5: Vaalikuoren ja lähetekirjeen sulkeminen lähetekuoreen
- Vaihe 6: Kotiäänestyksen yhteydessä mahdollisesti äänestävän omaishoitajan äänestys (Vaiheet 1–5 soveltuvin osin)

Huom. Jos äänestäjä äänestää sekä aluevaaleissa että kuntavaaleissa, äänestyksen vaiheet käydään läpi lähtökohtaisesti rinnakkain antamalla hänelle samalla kertaa molempien vaalien äänestysliput. Vaihtoehtoisesti laitosaänestyksen vaiheet voidaan toimittaa myös vaalikohtaisesti, mikäli äänestäminen on äänestäjälle näin ymmärrettävämpi ja sujuvampi. Tällöin käydään vaiheet 1-5 läpi ensin toisen vaalin osalta ja sitten toisen vaalin osalta. Äänestäjä voi myös haluta äänestää vain toisessa vaalissa. Tällöin hänelle annetaan vain sen vaalin äänestyslippu.

Vaihe 1: Äänestystilanteen ja äänestäjän henkilöllisyyden toteaminen ja äänestyslipun antaminen äänestäjälle

- Varmista, että paikalla on äänestäjän valitsema tai hyväksymä 18 vuotta täyttänyt henkilö.
- Totea äänestäjän henkilöllisyys henkilökortista, passista, ajokortista tai muusta vastaavasta (kuvallisesta ja virallisesta) asiakirjasta.
- Anna äänestäjälle yksi tyhjä aluevaalien äänestyslippu ja yksi tyhjä kuntavaalien äänestyslippu ja kehota häntä tekemään äänestysmerkinnät niin, että vaalisalaisuus säilyy.

1 (i) Äänestystilanteen toteaminen

Vaalitoimitsija saapuu äänestäjän kotiin ja äänestäjä ilmoittautuu hänelle henkilökohtaisesti. Äänioikeutta ei voida käyttää asiamiehen välityksellä.

Äänestyksen mahdollinen estyminen

Jos vaalitoimitsijalle ilmenee, että kotiaänestykseen ilmoittautunut ei yleiset periaatteet huomioiden kykene sillä hetkellä suorittamaan oikeudellisesti merkittävää tointa, jollainen äänestäminen on, eikä äänestäminen siten käytännössä onnistu, äänestystä ei oteta vastaan tai, jos äänestäminen oli jo aloitettu, se keskeytetään. Yleisillä periaatteilla tarkoitetaan sitä, että henkilön kyky itsenäiseen tahdonmuodostukseen on edellytys pätevän oikeustoimen tekemiselle.⁶

Yleisesti ottaen oikeustoimikelpoisuus edellyttää halua tehdä päätöksiä ja kykyä ilmaista tahtonsa, kykyä ymmärtää eri vaihtoehdot ja kykyä ymmärtää päätöstensä ja tekojensa seuraukset. Oikeustoimikelpoisuus arvioidaan aina suhteessa tehtävään päätökseen sekä sen monimutkaisuuteen ja seurauksiin.⁷

Läsnä olevan henkilön puuttuminen

Jos vasta kotiaänestystoimitusta aloitettaessa ilmenee, että äänestäjä ei ole hankkinut paikalle vaalilain 54 §:ssä tarkoitettua kotiaänestyksessä läsnä olevaa henkilöä, on vaalitoimitsijan pyrittävä hankkimaan hänet esimerkiksi lähinaapurista. Vaalitoimitsijan on hankkiessaan läsnä olevan henkilön aina pyydettävä äänestäjältä tämän hyväksyminen kyseiselle henkilölle. Jos vaalitoimitsijalla on mukanaan toinen kotiaänestyksen vaalitoimitsija, tämä voi toimia läsnä olevana henkilönä.

Läsnä olevan henkilön ainoa kelpoisuusehto on 18 vuoden ikä, joka on tarvittaessa tarkistettava henkilötodistuksesta tai muusta vastaavasta asiakirjasta. Vaaleissa ehdokkaana oleva ei kuitenkaan saa toimia läsnä olevana henkilönä.

1 (ii) Äänestäjän henkilöllisyyden toteaminen

Äänestäjä on velvollinen esittämään vaalitoimitsijalle selvityksen henkilöllisyydestään. Säännönmukaisessa tapauksessa äänestäjän tulee esittää vaalitoimitsijalle asiakirja, joka todistaa äänestäjän henkilöllisyyden (henkilöllisyydestodistus). Tällaista asiakirjaa äänestäjältä ei kuitenkaan ole ehdottomasti vaadittava, jos hänen henkilöllisyytensä muutoinkin on varmasti todettavissa, esimerkiksi silloin, jos vaalitoimitsija tuntee äänestäjän (HE 175/1995 vp.).

6 Esimerkiksi itsenäisen tahdonmuodostuksen osalta Korkein oikeus ennakkopäätöksessään 2004:8 katsoi, että "[...] B:ltä on hänen sairastamansa dementian vuoksi puuttunut kyky itsenäiseen tahdonmuodostukseen hänen tehdessään 12.1.1995 allekirjoitetun testamentin ja että testamentin tekemiseen on siten vaikuttanut B:n sieluntoiminnan häiriö. Testamentti on sen vuoksi pätemätön."

7 Esimerkiksi: <https://www.mielenterveystalo.fi/fi/mielenterveys-ja-toimintakyky/oikeustoimikelpoisuus-ja-mielenterveys>

Valtioneuvoston oikeuskansleri on päätöksessään 15.1.1997 (dnro 978/1/96) todennut muun ohella seuraavaa: Vaalilainsäädäntö edellyttää äänestäjän selvitysvelvollisuutta henkilöllisyydestään äänestettäessä. Henkilöllisyyden selvitysvelvollisuutta on pidettävä myös äänestäjän edun mukaisena. Äänioikeuden toteutumisen kannalta on olennaista, että kukaan ei äänestä toisen nimissä tai toisen puolesta ja että merkintä vaaliluetteloon tehdään oikean henkilön kohdalle.

Mistä asiakirjasta äänestäjän henkilöllisyys voidaan todeta?

Äänestäjä voi todistaa henkilöllisyytensä voimassa olevalla poliisin antamalla henkilökortilla, passilla, ajokortilla tai kuvallisella Kela-kortilla.

Äänestäjän henkilöllisyyden voi todeta myös ulkomaisesta tai muusta sellaisesta voimassa olevasta henkilöllisyystodistuksesta, jossa on

- henkilön täydellinen nimi,
- henkilötunnus,
- henkilön nimikirjoitus,
- henkilön valokuva sekä
- todistuksen antopäivä ja antajan allekirjoitus.

Henkilöllisyyden todistamiseen ei kelpaa pelkästään ilmoituskortti, eivätkä myöskään muut kuvattomat kortit ja asiakirjat.

Käräjäoikeus tuomitsi neljä vaalilautakunnan jäsentä sakkorangaistukseen tuottamuksellisesta virkavelvollisuuden rikkomisesta. Vuoden 1996 yhdistetyissä kunnallisvaaleissa ja europarlamenttivaaleissa vaalilautakunnan jäsenet eivät olleet tarkastaneet erään äänestäjän henkilöllisyyttä, vaan olivat antaneet hänen äänestää molemmissa vaaleissa pelkästään ilmoituskortin perusteella. Myöhemmin kuitenkin ilmeni, ettei ilmoituskortti ollut henkilön oma eikä hänellä alaikäisenä ollut edes äänioikeutta. Hovioikeus ei muuttanut käräjäoikeuden tuomiota eikä korkein oikeus myöntänyt valituslupaa hovioikeuden päätökseen. Alaikäinen (12-v.) jätettiin tuomitsematta rangaistukseen, mutta hänelle ilmoituskortin antanut mies tuomittiin välillisenä tekijänä sakkorangaistukseen vilpillisestä äänestämisestä. (Helsingin HO 28.5.1998, nro 1631).

Entä jos äänestäjä ei omista henkilöllisyystodistusta?

Äänioikeutetuille lähetetyssä äänioikeusilmoituksessa (ilmoituskortissa) todetaan muun ohella, että henkilö, jolla ei ole henkilöllisyyttä osoittavaa asiakirjaa, voi saada maksutta poliisilaitokselta väliaikaisen henkilökortin äänestämistä varten. Korttia haettaessa on oltava mukana passikuva.

Henkilöllisyyden toteamisesta joissakin erityistilanteissa

Aiemmissa vaaleissa on käynyt ilmi, että jotkut, useimmiten varsin iäkkäät äänioikeutetut eivät omista voimassa olevaa passia, ajokorttia tai muutakaan vastaavaa asiakirjaa, eivätkä myöskään ole hankkineet tai voineet hankkia edellä mainittua maksutonta väliaikaista henkilökorttia. Mikäli vaalitoimitsija ei tunne tällaista äänestäjää, äänestäjän henkilöllisyyden selvittäminen voi olla ongelmallista. Tällaisissa tapauksissa vaalitoimitsijan on pyrittävä arvioimaan tilanne kokonaisvaltaisesti sen perusteella, miten luotettavana hän pitää äänestäjän antamaa muuta selvitystä ja tilannetta yleensä. Joissain tapauksissa tällaisella äänestäjällä voi olla muita asiakirjoja, jotka – vaikkei niissä valokuvaa olekaan – saattavat varmentaa äänestäjän henkilöllisyyttä. Äänestäjä saattaa myös esittää vanhentuneen kuvallisen henkilöllisyystodistuksen. Lisäksi kotiaänestyksessä läsnä oleva henkilö saattaa suullisesti voida todistaa kotiaänestäjän henkilöllisyyden.

Vaalitoimitsijan on edellä sanotuissa tilanteissa käytettävä harkintavaltaansa. Yhtäältä tulee huolehtia siitä, että kaikki äänioikeutetut voivat käyttää äänioikeutensa, mutta toisaalta myös siitä, että kukaan ei äänestä toisen nimissä tai toisen puolesta. Edellä mainitut esimerkit voidaan hyväksyä selvityksiksi äänestäjän henkilöllisyydestä silloin kun vaalitoimitsija pitää saatua selvitystä kokonaisvaltaisesti luotettavana.

Valtioneuvoston oikeuskansleri on päätöksessään 8.5.2012 (dnro OKV/98/1/2012) todennut muun ohella seuraavaa: Jos äänestäjä ei esitä vaalitoimitsijalle asiakirjaa, joka todistaa äänestäjän henkilöllisyyden, äänestäjän on kyettävä muilla keinoilla vakuuttamaan vaalitoimitsija henkilöllisyydestään. Kysymys on virkavastuulla toimivan vaalitoimitsijan tapauskohtaisesta kokonaisarviosta. Jos toimintakyvyltään rajoittuneella äänestäjällä ei ole henkilöllisyystodistusta, vaan äänestäjän henkilöllisyyttä pyritään todistamaan, yleensä muiden selvitysten lisäksi, hänen saattajansa esittämällä suullisella selvityksellä, äänestäjän henkilöllisyydestä vakuuttuminen voi edellyttää selityksen saamista siihen, miksi äänestäjälle ei ole hankittu henkilöllisyystodistusta. [...] Lisäselvitystä pyydetäessä on toimittava hienotunteisesti ja sovinnollisuutta edistäen. [...] Äänioikeuden käyttämisen oikeellisuuden varmistaminen on myös äänioikeutetun itsensä etu.

1 (iii) Äänestyslipun antaminen äänestäjälle

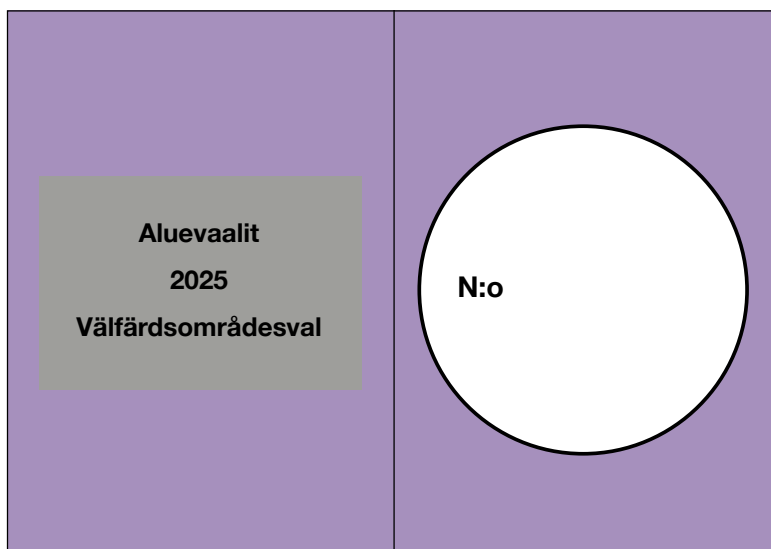
Kun äänestäjän henkilöllisyys on selvitetty, vaalitoimitsija ojentaa äänestäjälle yhden aluevaalien äänestyslipun ja yhden kuntavaalien äänestyslipun. Äänestyslippu annetaan äänestäjälle avattuna sisäpuoli ylöspäin siten, että äänestyslippussa oleva teksti on oikein päin lipun vastaanottavan äänestäjän näkökulmasta (ja siis väärinpäin lippua antavan vaalitoimitsijan näkökulmasta). Samalla on varmistuttava siitä, että vain yksi äänestyslippu kumpaakin vaalia varten annetaan

ja että se on painoasultaan virheetön ja nimenomaan kyseisessä vuoden 2025 aluevaaleissa ja vuoden 2025 kuntavaaleissa käytettävä äänestyslippu⁸.

Mikäli äänestyslippu on painoasultaan virheellinen, annetaan äänestäjälle uusi äänestyslippu.⁹ Virheellinen äänestyslippu on revittävä.

Aikaisemmissa vaaleissa on esiintynyt tapauksia, joissa vaalikuoresta on löydetty kaksi toisiinsa reunoista kiinnittynyttä äänestyslippua, joista toisessa (päällimmäisessä) on ollut äänestysmerkintä, mutta ei vaalileimaa ja toisessa vaalileima, mutta ei äänestysmerkintää. Tämä on saattanut johtua siitä, että äänestäjälle on vahingossa annettu kaksi toisiinsa kiinnittynyttä äänestyslippua, eikä äänestäjä ole huomannut tätä. Vaalitoimitsijan on erityisesti tarkastettava, että tällaiset toisiinsa kiinnittyneet äänestysliput erotetaan toisistaan ja vain yksi äänestyslippu annetaan äänestäjälle.

Vuoden 2025 aluevaaleissa äänestyslippu on violetti ja seuraavanlainen:

8 Helsingissä vain kuntavaalien äänestyslippu.

9 Mahdollisesta painoasultaan virheellisestä äänestyslipusta tulee ilmoittaa kunnan keskusvaalilautakunnalle, jonka tulee edelleen ilmoittaa asiasta oikeusministeriölle.

Vuoden 2025 kuntavaaleissa äänestyslippu on valkoinen ja seuraavanlainen:

<p>Kuntavaalit 2025 Kommunalval</p>	<p>N:o</p>
--	-------------------

Muut vaaliasiakirjat (vaalikuori, kotiäänestyksen lähetekirjelomake, lähetekuori) annetaan äänestäjälle vasta sitten, kun tämä on tehnyt äänestysmerkinnän äänestyslippuun.

1 (iv) Äänestäjän ohjaaminen äänestämään

Äänestäjää on kehoitettava tekemään äänestysmerkintä äänestyslippuun niin, että vaalivalaisuus säilyy.

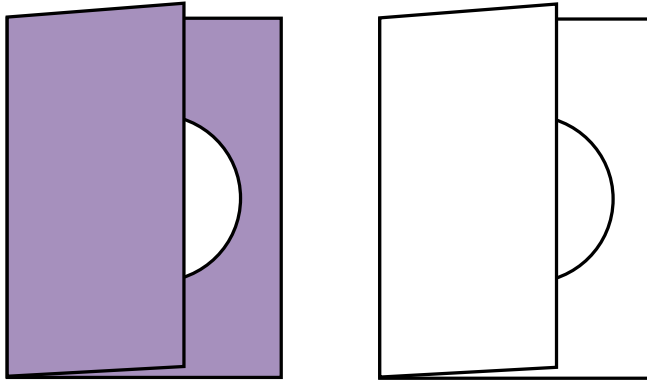
Äänestäjälle on varattava tilaisuus tutustua sekä aluevaalien ehdokaslistojen yhdistelmään että kuntavaalien ehdokaslistojen yhdistelmään. Äänestäjän nähtävillä on pidettävä myös oikeusministeriön ohje äänestäjälle äänestysmerkinnän tekemisestä.

Vaihe 2: Äänestäjä tekee äänestysmerkinnän äänestyslippuun

- Äänestäjä merkitsee äänestyslippuun ehdokkaansa numeron vaalivalaisuuden säilyttäen, taittaa äänestyslipun kiinni ja esittää sen vaalitoimitsijalle.

Äänestäjä merkitsee äänestyslipussa olevaan ympyrään sen ehdokkaan numeron, jonka hyväksi hän antaa äänensä.

Äänestäjän on tämän jälkeen taitettava äänestyslippu keskeltä lipussa olevan taitekohdan mukaisesti siten, että äänestyslipun sisäpuoli jää näkymättömiin.

Mikäli äänestyslippu erhemerkinnän tai muun syyn vuoksi menee pilalle, on äänestäjälle tämän pyynnöstä annettava uusi äänestyslippu. Pilalle mennyt äänestyslippu on revittävä siten, että vaalisalaisuus säilyy. Lipun voi repiä joko äänestäjä itse tai vaalitoimitsija. Vaalitoimitsijan on ilmoitettava äänestäjälle, että tämä saa halutessaan itse repiä pilalle menneen äänestyslipun ja pitää revityt palaset.

Vaihe 3: Äänestyslipun leimaaminen ja sulkeminen vaalikuoreen

- Leimaa huolellisesti äänestäjän kiinni taittama aluevaalien äänestyslippu ja äänestäjän kiinni taittama kuntavaalien äänestyslippu.
- Pyydä äänestäjää sulkemaan leimattu aluevaalien äänestyslippu omaan vaalikuoreensa ja leimattu kuntavaalien äänestyslippu omaan vaalikuoreensa.
- Tarkista lopuksi, että vaalikuori on pitävästi suljettu.

3 (i) Äänestyslipun leimaaminen

Äänestäjän, joka on tehnyt merkintänsä äänestyslippuun, tulee esittää se taitettuna vaalitoimitsijalle leimattavaksi.

Vaalitoimitsijan on ehdottomasti leimattava sekä aluevaalien violetti että kuntavaalien valkoinen äänestyslippu. Leimaamaton äänestyslippu on mitätön. Äänestyslippua ei saa leimata valmiiksi etukäteen, vaan vasta sitten, kun äänestäjä

on tehnyt siihen äänestysmerkinnän ja antaa sen vaalitoimitsijalle. Äänestyslipun leimaamatta jättäminen on virkavirheeksi katsottava laiminlyönti.

Leima on lyötävä **keskelle** taitetun äänestyslipun kääntöpuolta ja siten, että siitä jää **selvä jälki**. Mikäli leimasin rikkoutuu tai siitä loppuu väriaine, vaalitoimitsijan on välittömästi pyydettävä keskusvaalilautakunnalta uusi leimasin tai lisää väriainetta.

Vuoden 2011 eduskuntavaaleissa vaalipiirilautakunta oli havainnut tarkastamistaan äänestyslipuista lukuisia tapauksia, joissa leimaus oli ollut niin puutteellinen, ettei siitä näkynyt juuri muuta kuin ääriiviivat. Äänestyslippu, jossa ei ole leimaa, on mitätön.

Äänestyslippu on leimattava äänestäjän läsnä ollessa ja niin, että äänestyslippu on koko leimaamisen ajan äänestäjän silmälläpidon alaisena. Huonoa leimausta ei saa yrittää korjata niin, että lyödään toinen leima viereen. Jos leimaus ei onnistu riittävällä tavalla, lippu on revittävä ja äänestäjää on kehotettava täyttämään uusi äänestyslippu.

3 (ii) Äänestyslipun sulkeminen vaalikuoreen

Kun äänestysliput on leimattu, vaalitoimitsijan on annettava äänestäjälle kaksi vaalikuorta ja kehotettava häntä sulkemaan aluevaalien äänestyslippu toiseen vaalikuoreen ja kuntavaalien äänestyslippu toiseen vaalikuoreen. Äänestäjän on sitten välittömästi vaalitoimitsijan nähden pantava aluevaalien äänestyslippu omaan vaalikuoreensa ja kuntavaalien äänestyslippu omaan vaalikuoreensa ja suljettava molemmat kuoret kiinni siten, että kostutetaan kuoren lipassa oleva liimapinta ja painetaan lippa kiinni. Vaalitoimitsijan on valvottava, että äänestäjä ei missään tapauksessa sulje aluevaalien äänestyslippua ja kuntavaalien äänestyslippua samaan vaalikuoreen. On vielä syytä korostaa, että äänestyslipun sulkemisen vaalikuoreen suorittaa nimenomaan äänestäjä.

Vaalikuorta ei saa sulkea kiinni muulla tavoin (esimerkiksi teipillä). Liimaamisessa voidaan käyttää kostutussientä. Tarvittaessa, mikäli vaalikuoren sulkeminen liimapintaa kostuttamalla ei onnistu, voidaan sulkemiseen käyttää tavallista liimaa (esimerkiksi liimapuikkoa).

Vaalikuorta ei saa leimata eikä siihen saa tehdä muitakaan merkintöjä.

Äänestyslippu pidetään taitettuna koko leimaamisen ja vaalikuoreen sulkemisen ajan. Vaalitoimitsija ei missään tapauksessa saa avata äänestyslippua tai toksestaan.

Vaalitoimitsijan on tarkistettava, että vaalikuori on pitävästi suljettu. Tarvittaessa äänestäjälle on annettava uusi vaalikuori tai liimaa vaalikuoren sulkemiseksi.

Vaihe 4: Kotiäänestyksen lähetekirjeen täyttäminen ja kotiäänestyslomakkeen täydentäminen

- Pyydä äänestäjää täyttämään kotiäänestyksen lähetekirjelomake ja allekirjoittamaan se. Lähetekirje täytetään erikseen aluevaalien ja erikseen kuntavaalien osalta. **Jos äänestäjä äänestää molemmissa vaaleissa, lähetekirjeitä täytetään kaksi.**
- Pyydä kotiäänestyksessä läsnä olevaa henkilöä allekirjoittamaan molemmat kotiäänestyksen lähetekirjelomakkeet.
- Päivää ja allekirjoita itse molemmat kotiäänestyksen lähetekirjelomakkeet.
- Tee lopuksi merkinnät kotiäänestyslomakkeeseen.

4 (i) Kotiäänestyksen lähetekirjeen täyttäminen

Kotiäänestyksessä käytetään aina sinisellä painovärillä painettua kotiäänestyksen lähetekirjelomaketta (vaalilomake nro 5K; **liite 4**) riippumatta siitä, esittääkö kotiäänestäjä äänioikeusilmoituksen (ilmoituskortin) vaalitoimitsijalle. Lähetekirjelomake täytetään erikseen aluevaalien ja erikseen kuntavaalien osalta. Jos äänestäjä äänestää molemmissa vaaleissa, lähetekirjeitä täytetään kaksi.

Äänestäjä täyttää kotiäänestyksen lähetekirjelomakkeen. Vaalitoimitsijan on kuitenkin syytä mahdollisuuksien mukaan tarkistaa, että äänestäjä on merkinnyt siihen kaikki tarvittavat tiedot. Lomakkeen täyttäminen ei ole salaista. Vaalitoimitsija voi liitteessä 4 olevan esimerkin mukaisesti täyttää ohjeiksi muutamia lomakkeita ja ottaa niitä mukaan kotiäänestyksiin.

Kotiäänestyksen lähetekirjelomakkeen vastaanottaja -kenttään merkitään äänestäjän oman kunnan keskusvaalilautakunnan nimi ja osoite. Osoitteen äänestäjä voi kysyä vaalitoimitsijalta.

Äänestäjästä merkitään kotiäänestyksen lähetekirjelomakkeeseen seuraavat tiedot:

- 1) täydellinen nimi (kohdat a-b),
- 2) henkilötunnus tai syntymäaika (kohta c) ja
- 3) nykyinen osoite (kohta d).

Digi- ja väestötietovirasto on lähettänyt jokaiselle äänioikeusrekisteriin otetulle äänioikeutetulle, jonka osoite on ollut tiedossa, ilmoituskortin ”Ilmoitus äänioikeudesta” (Vaalilomake nro 3s tai 3r; **liite 2**). Kotiäänestäjä voi luovuttaa

ilmoituskortin mukana tulleen lähetekirjeen liitettäväksi kotiaänestyksen lähetekirjelomakkeeseen, jolloin hänen ei tarvitse enää erikseen täyttää lomakkeen kohtia a-d. Vaalitoimitsijan on tarkistettava, että ilmoituskortti on nimenomaan äänestäjän oma ilmoituskortti.

Äänestäjän on lopuksi allekirjoitettava kotiaänestyksen lähetekirjelomakkeeseen painetut vakuutukset siitä, että

- 1) hän itse vaalisalaisuuden säilyttäen on täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen sekä
- 2) hänen kykynsä liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, ettei hän pääse äänestys- eikä ennakoäänestyspaikkaan ilman kohtuuttomia vaikeuksia,

ja annettava näin täytetty lomake vaalitoimitsijalle.

4 (ii) Kotiaänestyksessä läsnä olevan henkilön nimikirjoitus

Vaalitoimitsijan on tämän jälkeen annettava lähetekirjelomake kotiaänestyksessä läsnä olevan henkilön allekirjoitettavaksi. Läsnä olevan henkilön allekirjoituksen puuttuminen lähetekirjeestä aiheuttaa sen, että äänestys on keskusvaalilautakunnassa jätettävä huomioon ottamatta.

4 (iii) Vaalitoimitsijan tarkistustoimenpiteet ja allekirjoitus

Vaalitoimitsijan on syytä tarkistaa, että äänestäjä on merkinnyt kotiaänestyksen lähetekirjelomakkeeseen kaikki tarvittavat tiedot ja että kotiaänestyksessä läsnä oleva henkilö on merkinnyt siihen allekirjoituksensa. Erityisesti on syytä tarkistaa, että keskusvaalilautakunnan nimi ja osoite on merkitty selvästi vastaanottaja-kenttään.

Vaalitoimitsijan on todistettava, että äänestys on tapahtunut vaalilaissa säädettyin tavoin. Lomakkeen kohtaan "Vaaliviranomainen täyttää" merkitään

- Päiväys ja kunta (esim. "3.4.2025, Kouvola") sekä
- Vaalitoimitsijan allekirjoitus
- Vasempaan yläkulmaan (siihen kohtaan, että merkintä näkyy lähetekuoren ylävasemmalla olevasta ikkunasta) merkintä AV, jos kyse on aluevaalien lähetekirjeestä ja KV, jos kuntavaalien lähetekirjeestä. Lähetekirje, jossa on merkintä AV sijoitetaan samaan lähetekuoreen sen vaalikuoren kanssa, jossa on aluevaalien äänestyslippu ja vastaavasti lähetekirje, jossa on merkintä KV sen vaalikuoren kanssa, jossa on kuntavaalien äänestyslippu.

Vuoden 2008 kunnallisvaaleissa keskusvaalilautakunta oli jättänyt kolme ennakoäänestystä huomioon ottamatta. Ensimmäisessä lähetekirjeessä

ei ollut ilmoituksen äänioikeudesta saaneen henkilön omaa allekirjoitusta ja toisesta ja kolmannelta lähetekirjeestä puuttuivat sekä äänestäjän että vaaliviranomaisen allekirjoitukset. Hallinto-oikeus katsoi, että lähetekirjeet olivat niin puutteellisia tai epäselviä, ettei varmasti voitu vaakuuttaa, onko äänestys tapahtunut laissa säädettyin tavoin, tai päätellä, kuka on äänestänyt. Keskusvaalilautakunnan oli näin ollen tullut jättää kyseiset äänestykset huomioon ottamatta. (Vaasan HAO 22.12.2008 08/0817/3).

4 (iv) Kotiäänestyslomakkeen täydentäminen

Vaalitoimitsijan on merkittävä kotiäänestyslomakkeeseen (vaalilomake nro 14) kotiäänestyksessä läsnä olleen henkilön nimi ja syntymäaika sekä tiedot kotiäänestyksen toimittamisen ajankohdasta. Lopuksi vaalitoimitsija allekirjoittaa lomakkeen.

Jos äänestäjän itse valitsemana avustajana on toiminut muu henkilö kuin vaalitoimitsija, tämän avustajan nimi on merkittävä lomakkeeseen kohtaan ”Lisätietoja”. Tähän kohtaan on myös merkittävä, jos kotiäänestys on mahdollisesti ollut keskeytettävä tai lopetettava esimerkiksi sen vuoksi, että äänestäjän vaalivapautta tai toimituksen häiriötöntä kulkua ei ole voitu turvata.

Vaihe 5: Lähetekirjeen ja vaalikuoren sulkeminen lähetekuoreen

- Sulje aluevaalien äänestyslipun sisältävä vaalikuori ja kotiäänestyksen lähetekirjelomake ja siihen mahdollisesti liitetty ilmoituskortti keltaiseen lähetekuoreen, sekä kuntavaalien valkoisen äänestyslipun sisältävä vaalikuori ja toinen kotiäänestyksen lähetekirjelomake toiseen keltaiseen lähetekuoreen.

Vaalitoimitsija sijoittaa keltaiseen lähetekuoreen

- aluevaalien violetin äänestyslipun sisältävän vaalikuoren ja
- täytetyn kotiäänestyksen lähetekirjelomakkeen, johon on tehty merkintä AV sekä kotiäänestäjän siihen mahdollisesti liittämän ilmoituskortin mukana tulleen lähetekirjeen
- ja sulkee kuoren huolellisesti liimaamalla.

Sen jälkeen hän sijoittaa toiseen keltaiseen lähetekuoreen

- kuntavaalien valkoisen äänestyslipun sisältävän vaalikuoren ja
- toisen täytetyn kotiäänestyksen lähetekirjelomakkeen, johon on tehty merkintä KV sekä kotiäänestäjän siihen mahdollisesti liittämän ilmoituskortin mukana tulleen lähetekirjeen
- ja sulkee kuoren huolellisesti liimaamalla.

Siten, jos kotiaänestäjä äänestää sekä aluevaaleissa että kuntavaaleissa, syntyy kaksi lähetekuorta.

Äänestäjän on voitava koko ajan seurata toimitusta.

Vaalitoimitsijan on ehdottomasti pidettävä huoli siitä, että kuhunkin lähetekuoreen suljetaan siihen kuuluvat vaalikuori ja kotiaänestyksen lähetekirjelomake.

Asiakirjat on sijoitettava lähetekuoreen siten, että vastaanottajan nimi (kunnan keskusvaalilautakunta) ja osoite selvästi näkyvät lähetekuoreesta olevasta ikkunasta. Vaalikuorta ei saa sijoittaa ilmoituskortin tai lähetekirjelomakkeen osoitpuolelle siten, että se saattaa siirtyä osoitteen eteen.

Vaalitoimitsijan on syytä tarkistaa, että sekä vaalikuori että lähetekuori ovat hyvin suljetut.

Vaalitoimitsijan on säilytettävä haltuunsa saamiaan lähetekuoria huolellisesti ja luotettavalla tavalla. Tärkeää on, että äänestäjä voi vakuuttua siitä, että hänen äänestyksensä on kaikilta osin sujunut asianmukaisesti.

Vaihe 6: Kotiaänestyksen yhteydessä mahdollisesti äänestävän omaishoitajan äänestys

Kotiaänestyksen yhteydessä mahdollisesti äänestävän omaishoitajan äänestys tapahtuu pääosin samalla tavalla kuin kotiaänestäjänkin äänestys (Vaiheet 1–5), kuitenkin sillä erotuksella, että omaishoitaja käyttää ennakoäänestyksen lähetekirjeenä joko ilmoituskortin mukana tulevia lähetekirjeitä (liite 2) tai lähetekirjelomakkeita (liite 3), mutta ei kotiaänestyksen lähetekirjelomaketta. Ilmoituskortin lähetekirjetä käytetään ensisijaisesti ja lähetekirjelomaketta vain, jos omaishoitajalla ei ole ilmoituskorttia mukanaan äänestyksessä.

Lähetekirjeen täyttäminen selostetaan seuraavassa kahdella tavalla riippuen siitä, kumpaa asiakirjaa lähetekirjeenä käytetään:

- kun käytetään ilmoituskortin lähetekirjettä ja
- kun käytetään lähetekirjelomaketta.

Ilmoituskortin mukana tulleiden lähetekirjeiden täyttäminen

Digi- ja väestötietovirasto on lähettänyt jokaiselle äänioikeusrekisteriin otetulle äänioikeutetulle, jonka osoite on ollut tiedossa, ilmoituskortin ”Ilmoitus äänioikeudesta” (Vaalilomake nro 3s tai 3r; **liite 2**). Postitse lähetetty ilmoituskortti sisältää äänioikeus-osan ja lähetekirje-osan. Jos äänioikeutettu on saanut äänioikeusilmoituksen sähköisenä ja tulostanut ilmoituksen, myös tulostetta voidaan käyttää lähetekirjeenä.

Jos ilmoituskortin lähetekirjettä käytetään lähetekirjeenä omaishoitajan äänestäessä, äänestävän omaishoitajan on vaalitoimitsijan läsnä ollessa omakäsitesti allekirjoitettava lähetekirjeen selitys siitä, että hän itse vaalisalaisuuden säilyttäen on täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen, ja annettava allekirjoitettu lähetekirje vaalitoimitsijalle. Jos äänestäjä on allekirjoittanut lähetekirjeen ennen kuin hän on sulkenut leimatun äänestyslipun vaalikuoreen, vaalitoimitsijan on kehotettava äänestäjää yliviivaamaan tämä allekirjoitus ja allekirjoittamaan lähetekirje uudelleen vaalitoimitsijan läsnä ollessa.

Lähetekirjelomakkeen täyttäminen

Ne omaishoitajat, joilla ei ole mukanaan postissa saapunutta tai tulostettua ilmoituskortin lähetekirjettä, täyttävät aina erillisen lähetekirjelomakkeen (vaalilomake nro 5; **liite 3**). Oranssilla painettua lähetekirjelomaketta ei tule antaa niille äänestäjille, joilla on mukanaan ilmoituskortti. Lomake on painettu kokoon A4 siten, että lomake voidaan taittaa keskellä olevaa katkoviivaa pitkin. Haluttaessa lomakkeen alapuolinen (tyhjä) osa voidaan myös repiä pois.

Lähetekirjelomakkeen täyttää äänestäjä (tai äänestäjän avustaja). Vaalitoimitsijan on kuitenkin syytä mahdollisuuksien mukaan tarkistaa, että äänestäjä on merkinnyt siihen kaikki tarvittavat tiedot selvästi.

Lähetekirjelomakkeeseen merkitään seuraavat tiedot:

- 1) Vastaanottaja-kenttään merkitään äänestäjän kotikunnan keskusvaalilautakunnan nimi. Kuten kotiaänestäjä, myös omaishoitaja voi äänestää vain omassa kotikunnassaan.
- 2) Äänestäjän täydellinen nimi ja henkilötunnus tai, jos se ei ole tiedossa, syntymäaika ja nykyinen osoite.

- 3) Äänestäjän allekirjoitus eli hänen vakuutuksensa siitä, että hän itse vaalilaisuuden säilyttäen on täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen.

Täytettyään lähetekirjelomakkeen äänestäjä antaa sen vaalitoimitsijalle.

Vaalitoimitsijan allekirjoitus lähetekirjeeseen

Sen jälkeen, kun äänestäjä on allekirjoittanut äänioikeusilmoituksen (ilmoituskortin) lähetekirjeen tai täyttänyt ja allekirjoittanut lähetekirjelomakkeen, vaalitoimitsijan on:

- 1) tarkistettava, että ilmoituskortin lähetekirje on nimenomaan kyseisen äänestäjän lähetekirje ja että äänestäjä on allekirjoittanut sen tai että äänestäjä on merkinnyt lähetekirjelomakkeeseen kaikki tarvittavat tiedot ja allekirjoittanut sen. Erityisesti on syytä tarkistaa, että kunnan keskusvaalilautakunnan nimi on merkitty selvästi vastaanottaja-kenttään (jotta se näkyy lähetekuoren ikkunasta); ja
- 2) allekirjoituksellaan todistettava, että äänestys on tapahtunut vaalilaisa säädetyin tavoin. Ilmoituskortin lähetekirjeen tai lähetekirjelomakkeen kohtaan "Vaaliviranomainen täyttää" merkitään
 - Päiväys ja kunta, (esim. "3.4.2025, Kouvola"); sekä
 - Vaalitoimitsijan allekirjoitus
 - Vasempaan yläkulmaan (siihen kohtaan, että merkintä näkyy lähetekuoren ylävasemmalla olevasta ikkunasta) merkintä AV, jos kyse on aluevaalien lähetekirjeestä ja KV, jos kuntavaalien lähetekirjeestä.

Vuoden 2008 kunnallisvaaleissa keskusvaalilautakunta oli jättänyt kolme ennakoäänestystä huomioon ottamatta. Ensimmäisessä lähetekirjeessä ei ollut ilmoituksen äänioikeudesta saaneen henkilön omaa allekirjoitusta ja toisesta ja kolmannelta lähetekirjeestä puuttuivat sekä äänestäjän että vaaliviranomaisen allekirjoitukset. Hallinto-oikeus katsoi, että lähetekirjeet olivat niin puutteellisia tai epäselviä, ettei varmasti voitu vakuuttaa, onko äänestys tapahtunut laissa säädetyin tavoin, tai päätellä, kuka on äänestänyt. Keskusvaalilautakunnan oli näin ollen tullut jättää kyseiset äänestykset huomioon ottamatta. (Vaasan HAO 22.12.2008 08/0817/3).

Lähetekuoret

Myös omaishoitajan äänestyksessä, jos hän äänestää sekä aluevaaleissa ja kuntavaaleissa, syntyy kaksi lähetekuorta.

Merkintä kotiaänestyslomakkeeseen

Vaalitoimitsijan on merkittävä omaishoitajan äänestys kotiaänestyslomakkeen kohtaan "Lisätietoja" esimerkiksi: "Omaishoitaja Virtanen äänesti kotiaänestysten yhteydessä".

4.5 Vaiheet 1–6: Yhteenveto

Kotiaänestyksen kulku on edellä esitetyn mukaisesti seuraava:

- 1) Vaalitoimitsija saapuu äänestäjän luo ja toteaa tämän henkilöllisyyden ja antaa äänestäjälle yhden aluevaalien ja yhden kuntavaalien äänestyslipun, jos äänestäjä äänestää molemmissa vaaleissa.
- 2) Äänestäjä tekee äänestyslippuun / äänestyslippuihin äänestysmerkinnän niin, että vaalisalaisuus säilyy.
- 3) Äänestäjä luovuttaa kiinnitettun äänestyslipun / äänestysliput vaalitoimitsijan leimattavaksi. Vaalitoimitsija leimaa molemmat liput ja antaa äänestäjälle kaksi vaalikuorta. Äänestäjä sulkee leimatun äänestyslipun vaalikuoreen.
- 4) Äänestäjä täyttää vaalitoimitsijan läsnä ollessa kotiaänestyksen lähetekirjelomakkeen ja allekirjoittaa sen sekä mahdollisesti liittää lomakkeeseen ilmoituskortin. Kotiaänestyksessä läsnä oleva henkilö merkitsee lähetekirjelomakkeeseen allekirjoituksensa. Lopuksi vaalitoimitsija merkitsee lähetekirjelomakkeeseen päiväyksen ja allekirjoituksensa. Lähetekirje täytetään erikseen molempien vaalien osalta, jos äänestäjä äänestää molemmissa vaaleissa.
- 5) Vaalitoimitsija sulkee vaalikuoren ja kotiaänestyksen lähetekirjelomakkeen lähetekuoreen ja täydentää kotiaänestyslomakkeen. Mikäli äänestäjä äänestää sekä aluevaaleissa että kuntavaaleissa suljetaan molempien vaalien vaalikuori ja lähetekirje omiin lähetekuoriinsa siten että kyseisestä ennakkoäänestyksestä muodostuu kaksi eri lähetekuorta.
- 6) Omaishoitaja äänestää seuraavasti:
 - a) Vaalitoimitsija toteaa äänestäjän henkilöllisyyden ja antaa hänelle yhden aluevaalien ja yhden kuntavaalien äänestyslipun, jos äänestäjä äänestää molemmissa vaaleissa.
 - b) Äänestäjä tekee äänestyslippuun / äänestyslippuihin äänestysmerkinnän niin, että vaalisalaisuus säilyy.
 - c) Äänestäjä luovuttaa taitetun äänestyslipun vaalitoimitsijan leimattavaksi ja sulkee leimatun äänestyslipun vaalikuoreen.

- d) Äänestäjä täyttää vaalitoimitsijan läsnä ollessa ilmoituskortin lähetekirjeosan tai lähetekirjelomakkeen ja allekirjoittaa sen. Lopuksi vaalitoimitsija merkitsee lähetekirjeeseen päiväyksen ja allekirjoituksensa.
- e) Vaalitoimitsija sulkee vaalikuoren ja ilmoituskortin tai lähetekirjelomakkeen lähetekuoreen sekä tekee kotiaänestyslomakkeeseen merkinnän omaishoitajan äänestämisestä.

4.6 Äänestäjän avustaminen

- Avusta äänestäjää äänestysmerkinnän tekemisessä ja/tai kotiaänestyksen lähetekirjeen täyttämässä, jos hän sitä pyytää.
- Jos äänestäjällä on oma avustaja paikalla, kirjaa avustajan nimi ylös.

4.6.1 Kuka voi toimia äänestäjän avustajana?

Äänestäjän pyynnöstä vaalitoimitsijan on avustettava häntä äänestämässä. Vaalitoimitsija voi avustaa äänestäjää muun muassa merkinnän tekemisessä äänestyslippuun ja täyttämällä äänestäjän puolesta lähetekirjelomakkeen.

Henkilöt, joiden kyky tehdä äänestysmerkintä on oleellisesti heikentynyt, saavat käyttää apuna myös itse valitsemaansa avustajaa. Tämä koskee sokeiden ja muiden vammaisten henkilöiden lisäksi myös henkilöitä, joille esimerkiksi äkillinen sairaus on aiheuttanut kyvyttömyyden tehdä äänestysmerkintä. Kotiaänestyksessä äänestäjän valitsemana avustajana voi toimia esimerkiksi äänestyksessä läsnä oleva 18 vuotta täyttänyt henkilö. Äänestäjän valitsemana avustajana ei kuitenkaan voi toimia henkilö, joka on ehdokkaana eikä myöskään ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus tai vanhempi.

4.6.2 Miten avustajan tulee toimia?

Hän, joka avustaa äänestäjää äänestysmerkinnän tekemisessä, on velvollinen tunnollisesti täyttämään, mitä äänestäjä osoittaa ja pitämään salassa äänestystoimituksessa saamansa tiedot. Avustaja ei missään tapauksessa saa suosittelä äänestäjälle, ketä ehdokasta tämän olisi äänestettävä.

Mikäli äänestäjä ei esimerkiksi vamman vuoksi kykene tekemään mitään merkintöjä tai mikäli hän osaa tehdä ainoastaan puumerkin, lähetekirjeeseen voidaan merkitä kohtaan ”Äänestäjän allekirjoitus” esimerkiksi ”Matti Virtasen puolesta Liisa Lahtinen”.

4.6.3 Vaalitoimitsijan merkinnät

Vaalitoimitsijan on selvitettävä äänestäjän itsensä valitseman avustajan nimi ja merkittävä se kotiaänestyslomakkeeseen. Jos avustajana on kotiaänestyksessä läsnä oleva henkilö, siitäkin tehdään merkintä kotiaänestyslomakkeeseen.

4.7 Järjestyksen ylläpito

- Huolehdi siitä, että järjestys kotiaänestyksessä säilyy.
- Huolehdi siitä, että äänestäjän vaalivapaus säilyy.

Vaalitoimitsijan on huolehdittava siitä, että järjestys kotiaänestyksessä säilyy moitteettomana ja vaalitoimitus sujuu häiriöttä. Saapuvilla olevien on noudatettava niitä määräyksiä, joita vaalitoimitsija harkitsee tarpeelliseksi antaa.

Kotiaänestys on keskeytettävä, jos äänestäjän vaalivapautta tai äänestyksen häiriötöntä kulkua ei voida turvata vaalitoimitsijan järjestelyin. Tästä on tehtävä merkintä kotiaänestyslomakkeeseen.

4.8 Lähete kuorten ja vaalimateriaalin toimittaminen kunnan keskusvaalilautakunnalle

- Vie lähete kuoret viipymättä kunnan keskusvaalilautakunnalle.
- Palauta vaalimateriaali kunnan keskusvaalilautakunnalle ennakkoaänestyksen päätyttyä.

4.8.1 Lähete kuorten toimittaminen keskusvaalilautakunnalle

Kotiaänestyksestä huolehtivan vaalitoimitsijan on viipymättä kunkin kotiaänestyskierroksen jälkeen vietävä lähete kuoret keskusvaalilautakunnalle. Jos tämä ei ole (esimerkiksi pitkien ja hankalien kulkuyhteyksien takia) mahdollista, vaalitoimitsijan on viipymättä kysyttävä keskusvaalilautakunnalta toimintaohjeet ja toimittava niiden mukaisesti.

Lähete kuorten on oltava perillä keskusvaalilautakunnassa viimeistään vaalipäivää edeltävänä perjantaina ennen kello 19.

4.8.2 Vaalimateriaalin palauttaminen keskusvaalilautakunnalle

Kotiäänestysten toimittamisen jälkeen vaalitoimitsijan on toimitettava keskusvaalilautakunnalle sen puheenjohtajan määräämällä tavalla myös

- kotiäänestyslomakkeet,
- vaalileimasin,
- ehdokaslistojen yhdistelmät ja oikeusministeriön ohje äänestäjälle äänestysmerkinnän tekemisestä sekä
- käyttämättä jääneet äänestysliput ja muut vaaliasiakirjat päällyksessä, johon on merkittävä lähetyksen sisältö (esimerkiksi ”Käyttämättömiä ennakkoäänestysasiakirjoja”) ja lähettäjä.

5. MUITA OHJEITA

5.1 Oikeusministeriön vaalisivut

Oikeusministeriön vaalisivuilla (www.vaalit.fi) on muun muassa yleistietoa vaaleista, ohjeita äänestämisestä ja vaaliviranomaisten yhteystietoja.

5.2 Oikeusministeriön palvelunumero

Oikeusministeriöllä on äänestäjiä varten maksuton palvelunumero 0800 9 4770 (suomenkielisille) ja 0800 9 4771 (ruotsinkielisille). Tarkoitus on, että äänestäjä voi tiedustella numerosta ennakkoäänestyspaikkojen osoitteita ja aukioloaikoja. Numerossa annetaan äänestäjän kysyessä myös keskeisimmät äänestysohjeet (henkilöllisyystodistus mukaan, ilmoituskortti mukaan jne.).

Palvelu on tarkoitettu äänestäjille. Vaaliviranomaisen itsensä ei tule soittaa palvelunumeroon kuin poikkeustapauksissa.

5.3 Vaaliviranomaisten yhteystiedot

Oikeusministeriön, ulkoministeriön, kuntien keskusvaalilautakuntien ja Digi- ja väestötietoviraston yhteystiedot ovat nähtävissä oikeusministeriön vaalisivuilla <https://vaalit.fi/yhteystiedot>

5.4 Opastus ja neuvonta ongelmatilanteissa

Kunnan keskusvaalilautakunta opastaa ja neuvoo tarvittaessa kotiaänestyksen vaalitoimitsijoita koko ennakkoäänestyksen ajan.

Eräitä määräaikoja vuoden 2025 alue- ja kuntavaaleissa

Vaalipäivä sunnuntai 13.4.2025

Ajankohta	¹	Toimija	Toimenpide	Vaalilaki
Kesällä 2021		Kunnan valtuusto	Kunnan keskusvaalilautakunnan asettaminen	13 § 1 ja 3 mom.
Alkuvuonna 2022		Aluevaltuusto	Hyvinvointialueen aluevaalilautakunnan asettaminen	12 a §
Elokuun 2024 loppuun mennessä		Kunnan valtuusto	Äänestysaluejaon muuttaminen tarvittaessa ja muutoksesta ilmoittaminen Digi- ja väestötietovirastolle	8 § 1 ja 2 mom.
13.10.2024		Ehdokas	Ehdokkaan vaalirahoituksella katettavien vaalikampanjan toteutumiskulujen aiheutuminen alkaa	²
13.10.2024		Puolue ja puolueyhdistys	Vaalien kampanja-aika alkaa	³
30.11.2024 klo 24		Digi- ja väestötietovirasto	Väestötietojärjestelmässä olevat kuntien asukasluvut valitsijayhdistyksen perustamiseen tarvittavien äänioikeutettujen lukumääriä varten	150 § 1 mom.
30.11.2024 klo 24		Digi- ja väestötietovirasto	Väestötietojärjestelmässä olevat hyvinvointialueiden asukasluvut aluevaaleissa valittavien valtuutettujen ja kuntien asukasluvut kuntavaaleissa valittavien valtuutettujen vähimmäismäärää varten	⁴
Viimeistään 31.12.2024		Kunnan valtuusto/kunnanhallitus	Ilmoitus oikeusministeriölle valtuutettujen lukumäärää koskevasta valtuuston	⁵

¹Järjestysnumero osoittaa, monentenako päivänä ennen tai jälkeen vaalipäivän toimenpide vaalilain (714/1998) mukaan on suoritettava.

² Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta (273/2009) 2 § 1 mom.

³ Puoluelaki (10/1969) 8 § 3 mom.

⁴ Laki hyvinvointialueesta (611/2021) 24 § 3 mom. ja kuntalaki (410/2015) 16 § 3 mom.

⁵ Kuntalaki 16 § 2 mom.

			päätöksestä tai aiemman päätöksen muuttamisesta	
Viimeistään 31.12.2024		Aluevaltuusto/aluehallitus	Ilmoitus oikeusministeriölle valtuutettujen lukumäärää koskevasta aluevaltuuston päätöksestä tai aiemman päätöksen muuttamisesta.	⁶
Viimeistään 31.12.2024		Valtioneuvosto tai valtiovarainministeriö	Päätös 1.1.2026 voimaan tulevaksi tarkoitetun kuntajaon muuttamisesta	⁷
Viimeistään 31.12.2024		Valtioneuvosto	Päätös 1.1.2026 voimaan tulevaksi tarkoitetun hyvinvointialuejaon muuttamisesta	⁸
Hyvissä ajoin		Valtioneuvosto	Asetus alue- ja kuntavaaleissa ennakoäänestyspaikkoina olevista Suomen edustustoista ja niiden toimipaikoista sekä alue- ja kuntavaalien yleisistä ennakoäänestyspaikoista Ahvenanmaan maakunnassa	9 § 1 mom. 2 kohta
Hyvissä ajoin ⁹		Kunnanhallitus	Kunnassa olevista yleisistä ennakoäänestyspaikoista päättäminen	9 § 1 mom. 1 kohta
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Eräiden sosiaalihuollon toimintayksiköiden määrääminen ennakoäänestyspaikoiksi	9 § 1 mom. 3 kohta

⁶ Laki hyvinvointialueista 24 § 2 mom.

⁷ Kuntarakennelaki (1698/2009) 21 ja 22 §. Kuntarakennelain mukainen määräaika kuntajakopäätöksille on yhdistymisen voimaantuloa edeltävän vuoden kesäkuun loppu eli tässä tapauksessa 30.6.2024. Ko. lain 23 §:ssä kuitenkin säädetään, että jos kuntajaon muutoksen voimaantuloa edeltävänä vuonna toimitetaan kuntavaalit, ne toimitetaan yhdistyissä kunnissa uutta kuntajakoa noudattaen. Hallituksen esityksessä HE 268/2014 vp s. 247 todetaan tältä osin, että valtioneuvoston tulisi näissä tapauksissa tehdä päätös kuntien yhdistymisestä kuntavaalivuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä, jotta vaalit pystyttäisiin toimittamaan yhdistyissä kunnissa uutta kuntajakoa noudattaen normaalina ajankohtana huhtikuussa.

⁸ Hyvinvointialue- ja maakuntajakolaki (614/2021) 11 §. Hyvinvointialue- ja maakuntajakolain mukainen määräaika hyvinvointialueen muutokselle on muutoksen voimaantuloa edeltävän vuoden kesäkuun loppu eli 30.6.2024. Jos hyvinvointialueen muutoksen voimaantuloa edeltävänä vuonna toimitetaan aluevaalit, valtioneuvoston päätös hyvinvointialueen muuttamisesta on tehtävä vaalivuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä ja vaalit on toimitettava muutoksen kohteena olevilla hyvinvointialueilla uusien hyvinvointialueiden mukaisesti.

⁹ Vaalilain 9 §:n 4 momentin mukaan ne kotimaan äänestyspaikat, jotka ovat äänestyspaikkarekisterissä 51. päivänä ennen vaalipäivää päivän päättyessä, ovat vaaleissa äänestyspaikkoina, vaikka tässä pykälässä tarkoitettua kunnanhallituksen päätöksestä tehtyä oikaisuvaatimusta ei ole käsitelty ja vaikka hallinto-oikeudelle tehtyä kunnallisvalitusta, jolla oikaisuvaatimuksesta tehtyyn päätökseen on haettu muutosta, ei ole ratkaistu.

Hyvissä ajoin ¹⁰		Kunnanhallitus	Vaalipäivän äänestyspaikoista päättäminen	9 § 3 mom.
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien asettaminen	15 § 1 mom.
13.1.2025		Äänioikeutettu	Kirjeäänestysasiakirjojen tilauspalvelu avautuu	66 c § 2 mom.
Viipymättä kirjeäänestysasiakirjatilauksen vastaanoton jälkeen		Oikeusministeriö	Kirjeäänestysasiakirjojen lähettäminen asiakirjat tilanneelle	66 c § 4 mom.
24.1.2025 kello 12 mennessä		Keskusvaalilautakunta	Keskusvaalilautakunnan yhteystietojen ilmoittaminen Digi- ja väestötietovirastolle vaalitietojärjestelmässä	13 § 4 mom. ¹¹
24.1.2025 kello 12 mennessä		Kunnanhallitus/ keskusvaalilautakunta	Kunnan yleisten ennakoäänestyspaikkojen tietojen ilmoittaminen Digi- ja väestötietovirastolle vaalitietojärjestelmässä	9 § 4 mom. ¹²
24.1.2025 kello 12 mennessä		Kunnanhallitus/ keskusvaalilautakunta	Kunnan vaalipäivän äänestyspaikkojen tietojen ilmoittaminen Digi- ja väestötietovirastolle vaalitietojärjestelmässä	9 § 4 mom. ¹³
Hyvissä ajoin		Oikeusministeriö	Tiedottaminen yleisistä ennakoäänestyspaikoista ja äänestysajoista niissä	49 § 3 mom.
Hyvissä ajoin		Keskusvaalilautakunta	Tiedottaminen kunnan alueella olevista yleisistä ennakoäänestyspaikoista ja vaalipäivän äänestyspaikoista	49 § 1 mom. ja 67 § 3 mom.
Hyvissä ajoin		Digi- ja väestötietovirasto	Tiedottaminen äänioikeuden edellytykset täyttävälle EU:n muun jäsenvaltion kansalaisille äänioikeudesta ja vaalikelpoisuudesta alue- ja kuntavaaleissa ¹⁴	22 §

¹⁰ Ks. alaviite 9.

¹¹ Ks. myös oikeusministeriön kirje kunnanhallituksille ja keskusvaalilautakunnille (pl. Ahvenanmaan maakunta) 16.9.2024 VN/17690/2024.

¹² Ks. myös oikeusministeriön kirje kunnanhallituksille ja keskusvaalilautakunnille (pl. Ahvenanmaan maakunta) 16.9.2024 VN/17690/2024.

¹³ Ks. myös oikeusministeriön kirje kunnanhallituksille ja keskusvaalilautakunnille (pl. Ahvenanmaan maakunta) 16.9.2024 VN/17690/2024.

¹⁴ Käytännössä tieto toimitetaan myös muille äänioikeuden edellytykset täyttävälle ulkomaalaisille.

Hyvissä ajoin		Keskusvaalilautakunta	Vaalitoimitsijoiden määrääminen kotimaan yleiseen ennakoäänestyspaikkaan	17 § 2 mom.
Hyvissä ajoin		Suomen edustuston päällikkö	Vaalitoimitsijan määrääminen ulkomailla olevaan yleiseen ennakoäänestyspaikkaan	17 § 2 mom.
Hyvissä ajoin		Suomalaisen laivan päällikkö	Vaalitoimitsijan määrääminen laivaäänestystä varten	17 § 2 mom.
Viimeistään 20.2.2025 ennen klo 16	52.	Tietyt edellytykset täyttävät EU:n tai Suomessa toimivan kansainvälisen järjestön palveluksessa olevat ja tällaisten henkilöiden perheenjäsenet	Kirjallinen ilmoitus Digi- ja väestötietovirastolle halukkuudesta käyttää äänioikeutta alue- ja kuntavaaleissa, tai aiemman ilmoituksen peruutus	¹⁵
21.2.2025 klo 24	51.	Digi- ja väestötietovirasto	Äänioikeusrekisterin tietojen määrättyminen	18 § 2 ja 3 mom.
Viimeistään 24.2.2025	48.	Keskusvaalilautakunta ja aluevaalilautakunta	Määräys ehdokashakemusten vastaanottojärjestelyistä. Määräyksestä on laadittava kuulutus, joka on pantava nähtäväksi viranomaisen kokoushuoneistossa. Kuulutus on julkaistava aluevaaleissa sillä tavalla kuin hyvinvointialueen ilmoitukset ja kuntavaaleissa sillä tavalla kuin kunnan ilmoitukset saatetaan tiedoksi. ¹⁶ Aluevaalilautakunnan on kuulutettava kuinka monta valtuutettua hyvinvointialueella valitaan ja keskusvaalilautakunnan on kuulutettava kuinka monta valtuutettua kunnassa valitaan. ¹⁷	34 § 143 b § ja 145 §

¹⁵ Laki hyvinvointialueesta 28 § 2 mom. 2 kohta ja kuntalain 20 §:n 2 mom. 2 kohta.

¹⁶ Kuntalaki 108 § ja laki hyvinvointialueesta 113 §.

¹⁷ Kuulutus voidaan antaa vaalilain 34 §:n 2 momentissa tarkoitetun kuulutuksen yhteydessä.

Viimeistään 24.2.2025	48.	Oikeusministeriö	Puoluekisteriin merkittyjen puolueiden ja niiden nimenkirjoittajien ilmoittaminen aluevaalilautakunnille ja keskusvaalilautakunnille	32 §
Viimeistään 26.2.2025	46.	Digi- ja väestötietovirasto	Äänioikeusrekisterin perustaminen	18 § 1 mom.
3.3.2025	41.	Digi- ja väestötietovirasto	Äänioikeusrekisterin nähtävänä pidon aloittaminen Digi- ja väestötietoviraston määrittämässä paikoissa	23 § 1 mom.
Viimeistään 4.3.2025 ennen klo 16	40.	Vaaliasiamies	Ehdokashakemus sekä ilmoitus vaaliliitosta ja ilmoitus yhteislistasta annettava aluevaaleissa aluevaalilautakunnalle ja kuntavaaleissa kunnan keskusvaalilautakunnalle.	143 g, 143 i, 143 k , 152, 154 ja 156 §
10.3.2025	34.	Aluevaalilautakunta ja keskusvaalilautakunta	Ehdokashakemusten tarkastaminen ja mahdolliset huomautukset vaaliasiamiehille. Puolueiden, yhteislistojen ja valitsijayhdistysten keskinäisen järjestyksen määrittäminen ehdokaslistojen yhdistelmää varten.	36 § 37 §
Viimeistään 12.3.2025 ennen klo 16	32.	Vaaliasiamies	Ehdokashakemuksen ja siihen liitettyjen asiakirjojen oikaiseminen ja täydentäminen tarvittaessa	38 §
12.3.2025 klo 16 jälkeen	32.	Aluevaalilautakunta ja keskusvaalilautakunta	Määräaikana saapuneiden ehdokashakemusten uudelleen käsitteleminen ja päätökset vaaliliittoja ja yhteislistoja koskevien ilmoitusten johdosta	39 §
Viimeistään 13.3.2025 ennen klo 12	31.	Vaaliasiamies	Sellaisen puolueen tai valitsijayhdistyksen ehdokashakemuksen peruutus, jonka ilmoitusta vaaliliittoon tai yhteislistaan liittymisestä ei ole hyväksytty	40 § 2 mom.

13.3.2025 ennen ehdokaslistojen yhdistelmän laatimista	31.	Aluevaalilautakunta ja keskusvaalilautakunta	Ehdokashakemusten ratkaisemisen jälkeen tehtävät päätökset ehdokkaan jättämisestä pois ehdokaslistojen yhdistelmästä tai ehdokashakemuksen peruutuksen johdosta	40 §
13.3.2025 viimeistään klo 16 aloitettavassa kokouksessa	31.	Aluevaalilautakunta ja keskusvaalilautakunta	Ehdokaslistojen yhdistelmän laatiminen	41 §
13.3.2025	31.	Aluevaalilautakunta ja keskusvaalilautakunta	Ehdokkaista ehdokaslistojen yhdistelmässä olevien tietojen sekä henkilötunnuksen merkitseminen valtakunnalliseen ehdokasrekisteriin	43 § 2 mom.
13.3.2025 aikaisintaan ehdokaslistojen yhdistelmän laatimisen jälkeen	31.	Kirjeitse äänestävä	Kirjeitse äänestäminen alkaa	66 d § 1 mom.
Valtakunnallisen ehdokasrekisterin perustamisen jälkeen		Oikeusministeriö	Valtakunnallisen ehdokasrekisterin tietojen toimittaminen valtiontalouden tarkastusvirastolle	
Aikaisintaan ehdokaslistojen yhdistelmän laatimisen jälkeen		Ehdokas	Vapaaehtoinen ennakkoilmoitus vaalirahoituksesta valtiontalouden tarkastusvirastolle	¹⁸
Viimeistään 20.3.2025	24.	Digi- ja väestötietovirasto	Ilmoituskorttien lähettäminen niille äänioikeutetuille, joiden osoite on tiedossa	21 § 4 mom.
26.3.2025	18.	Vaalitoimitsijat	Ennakkoäänestys aloitetaan suomalaisissa laivoissa	47 § 1 mom.
Viimeistään 28.3.2025 ennen klo 16	16.	Äänioikeutettu tai muu henkilö	Äänioikeusrekisteriä koskevan oikaisuvaatimuksen tekeminen Digi- ja väestötietovirastolle	24 § 1 mom.

¹⁸ Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta 11 §.

Viimeistään 31.3.2025	13.	Digi- ja väestötietovirasto	Mahdollisten oikaisuvaatimusten ratkaiseminen	25 § 1 mom.
Viipymättä mahdollisia oikaisuvaatimuksia koskevien päätösten tekemisen jälkeen		Digi- ja väestötietovirasto	Mahdollisiin oikaisuvaatimuksiin annettujen päätösten antaminen tiedoksi asianosaisille ja, jos päätös sisältää sen, että henkilö otetaan äänioikeusrekisteriin, ilmoituskortin lähettäminen	25 § 2 mom.
Viimeistään 1.4.2025 ennen klo 12	12.	Digi- ja väestötietovirasto	Mahdollisten oikaisuvaatimusten ratkaisemisesta ja itseoikaisuista mahdollisesti aiheutuvat muutokset äänioikeusrekisteriin	25 § 1 mom. ja 26 § 1 mom.
Viipymättä edellä mainittujen päätösten jälkeen		Digi- ja väestötietovirasto	Digi- ja väestötietoviraston itseoikaisuina tehdyn päätöksen toimittaminen tiedoksi asianosaiselle ja ilmoituskortin lähettäminen äänioikeusrekisteriin lisätyille henkilöille	26 § 2 ja 3 mom.

Viimeistään 7. päivänä päivästä, jona asianosainen on saanut päätöksen tiedoksi tai päätös on julkaistu virallisessa lehdessä		Oikaisuvaatimuksen tekijä	Valitus hallinto-oikeudelle Digi- ja väestötietoviraston päätöksestä, jolla oikaisuvaatimus on hylätty tai jätetty tutkimatta, ja valitus Digi- ja väestötietoviraston päätöksestä, jolla henkilö on 26 §:n 2 momentin nojalla merkitty äänioikeusrekisteriin äänioikeutta vailla olevaksi	27 § 1 mom.
1.4.2025 klo 12 lukien	12.	Digi- ja väestötietovirasto	Äänioikeusrekisteri on lainvoimainen	28 § 1 mom.
Viimeistään 1.4.2025 ennen klo 16	12.	Kotiaänestykseen oikeutettu äänioikeutettu, joka haluaa äänestää ennakolta kotonaan	Ilmoittautuminen kunnan keskusvaalilautakunnalle	55 §
2.4.2025	11.	Vaalitoimitsijat, vaalitoimikunnat	Ennakkoäänestyksen aloittaminen kotimaassa ja ulkomailla	47 § 1 mom.

5.4.2025	8.	Vaalitoimitsijat	Ennakköäänestyksen lopettaminen ulkomailla	47 § 1 mom.
8.4.2025	5.	Vaalitoimitsijat, vaalitoimikunnat	Ennakköäänestyksen lopettaminen kotimaassa	47 § 1 mom.
9.4.2025 klo 19 alkaen	4.	Oikeusministeriö	Vaaliluetteloiden tulostaminen äänioikeusrekisteristä äänestysalueittain ja niiden toimittaminen kuntien keskusvaalilautakunnille	71 § 1 mom.
Viimeistään 11.4.2025 ennen klo 19	2.	Kirjeitse äänestävä	Kirjeäänestysasiakirjojen oltava perillä asianomaisen kunnan keskusvaalilautakunnassa	66 e § 3 mom.
11.4.2025 klo 19	2.	Keskusvaalilautakunta	Ennakköäänestys- ja kirjeäänestysasiakirjojen tarkastaminen siten, että perjantaina 11.4.2025 ennen kello 19 saapuneet ennakköäänestys- ja kirjeäänestysasiakirjat ehditään käsitellä	63 § 1 mom. ja 66 g § 1 mom.
Kirjeäänestysasiakirjojen tarkastamisen jälkeen		Keskusvaalilautakunta	Hyväksytyjen kirjeäänestysten vaalikuorissa olevien äänestyslippujen leimaaminen ja uudelleen kuorittaminen	66 g § 3 mom.
Viimeistään 12.4.2025	1.	Ehdokas	Vapaaehtoisen ennakköoilmoituksen toimittaminen valtiontalouden tarkastusvirastolle vaalirahoituksesta ja vaalikampanjan kuluista	¹⁹
Sunnuntai 13.4.2025 klo 9–20	VP	Vaalilautakunta	Vaalipäivän äänestys	68 §
Sunnuntai 13.4.2025 aikaisintaan kello 10	VP	Keskusvaalilautakunta	Ennakköäännten (ml. kirjeäännten) laskennan aloittaminen	86 § 1 mom.
Sunnuntai 13.4.2025 klo 20 jälkeen	VP	Vaalilautakunta	Alustava äänntenlaskenta	78 §

¹⁹ Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta (273/2009) 11 §.

14.4.2025 viimeistään klo 12	1.	Keskusvaalilautakunta	Vaalipäivänä annettujen äänten tarkastuslaskennan aloittaminen	87 § 1 mom.
16.4.2025 viimeistään klo 18 aloitettavassa kokouksessa	3.	Keskusvaalilautakunta	Kuntavaalien tuloksen vahvistaminen ja julkaiseminen sekä tuloksesta tiedottaminen. Äänimäärien vahvistaminen, jotka kukin ehdokas sekä puolue, vaaliliitto ja yhteislista yhteensä ovat aluevaaleissa saaneet kunnassa, sekä niiden ilmoittaminen viipymättä oikeusministeriön määräämällä tavalla aluevaalilautakunnalle.	95 § ja 143 l § 1 mom.
16.4.2025	3.	Aluevaalilautakunta	Viipymättä, saatuaan edellä mainitun ilmoituksen kaikista hyvinvointialueen kunnista, aluevaalien tuloksen vahvistaminen. Tuloksen vahvistamisen jälkeen viipymättä aluevaalien tuloksen sisältävän pöytäkirjan julkaisu valitusosoituksineen seitsemän päivän ajan siten kuin hyvinvointialueen ilmoitukset saatetaan tiedoksi, luettelon aluevaaleissa valtuutetuiksi ja varavaltuutetuiksi valituiksi tulleista antaminen aluevaltuustolle ²⁰ ja siitä tiedottaminen niin kuin hyvinvointialueella ilmoitukset saatetaan tiedoksi sekä tiedon vaalin tuloksesta antaminen oikeusministeriölle sen määräämällä tavalla.	143 l §
Viipymättä vaalien tuloksen vahvistamisen jälkeen		Oikeusministeriö	Ilmoitusvelvollisten tietojen toimittaminen valtiontalouden tarkastusvirastolle	²¹

²⁰ Vaalilain 143 l §:n 3 momentin 2 kohdassa sanotun maakuntavaltuuston sijasta ilmoitus annetaan aluevaltuustolle.

²¹ Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta 9 §

28.4.2025		Ehdokas	Ehdokkaan vaalirahoituksella katettavien kuntavaalien vaalikampanjan toteuttamiskulujen aiheutuminen päättyy	²²
28.4.2025		Puolue	Vaalien kampanja-aika päättyy	²³
14 päivän kuluessa siitä, kun vaalien tulos on julkaistu		Muutoksenhakija	Valitus hallinto-oikeudelle aluevaalilautakunnan tai keskusvaalilautakunnan päätöksestä, jolla vaalien tulos on vahvistettu	100, 101 ja 102 §
Vaalien tuloksen tultua lainvoimaiseksi		Oikeusministeriö	Arkistotulosteiden ottaminen äänioikeusrekisteristä	29 § 3 mom.
Arkistotulosteiden ottamisen jälkeen		Digi- ja väestötietovirasto	Äänioikeusrekisterissä olevien tietojen hävittäminen	29 § 3 mom.
Kesäkuun alku		Aluevaltuusto ja kunnan valtuusto	Aluevaltuustojen ja kunnanvaltuustojen toimikaudet alkavat	²⁴
Kahden kuukauden kuluessa vaalien tuloksen vahvistamisesta, 16.6.2025		Valtuutetuksi tai varavaltuutetuksi valittu	Ilmoitus vaalirahoituksesta valtioneuvoston tarkastusvirastolle	²⁵

²² Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta 2 § 1 mom.

²³ Puoluelaki 8 § 3 mom.

²⁴ Laki hyvinvointialueista 23 § 1 mom. ja kuntalaki 15 § 1 mom.

²⁵ Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta 5 ja 8 §.

LIITE 2.1: Ilmoituskortti muille kuin helsinkiläisille

Lähtettäjä
Digi- ja väestötietovirasto
Lintulahdenkuja 2 D
00530 HELSINKI puh. 0295 536 220
FINLAND

Vastaanottaja
Mäkinen
Pekka Olavi
Kirkkojärventie 28 A 26
02770 ESPOO
FINLAND

Hyvinvointialue, jossa sinulla on äänioikeus **aluevaaleissa**
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue

Kunta, jossa sinulla on äänioikeus **kuntavaaleissa**
Espoo

Äänestysalue ja vaalipäivän äänestyspaikka
030 Matinkylä
Matinkylän koulu
Matintie 40

Vaalipäivän äänestysaika
13.4.2025 klo 9.00–20.00

Tieto äänioikeudestasi on saatu väestötietojärjestelmästä automaattisesti 21.2.2025. Päätös automaattisen ratkaisumenettelyn käytöstä äänioikeusrekisterin perustamisessa on luettavissa Digi- ja väestötietoviraston verkkosivuilta osoitteesta dvv.fi/kayttoanoittopaakat.

Ilmoitus äänioikeudesta alue- ja kuntavaaleissa

Sinulla on äänioikeus 13.4.2025 toimitettavissa **aluevaaleissa** tässä ilmoituksessa mainitulla hyvinvointialueella ja **kuntavaaleissa** tässä ilmoituksessa mainitussa kunnassa.

Aluevaalit ja kuntavaalit toimitetaan samanaikaisesti. Voit äänestää molemmissa vaaleissa samalla kertaa. Voit kuitenkin halutessasi äänestää eri vaaleissa myös eri kerroilla tai käyttää äänioikeuttasi vain toisessa vaalissa.

Jos äänestät samalla kertaa molemmissa vaaleissa, saat vaalivirkailijalta kaksi äänestyslippua, violetin ja valkoisen. Violetilla lipulla äänestetään aluevaaleissa ja valkoisella kuntavaaleissa. Tarkemmat äänestysohjeet löytyvät tämän ilmoituksen kääntöpuolelta.

Sinun on todistettava henkilöllisyytesi äänestäessäsi.

Ennakköänestysten ajanjakso.
Ennakköänestyspaikka voi olla avoinna lyhyemmän ajan.

**Suomessa 2. - 8.4.2025 ja
ulkomailla 2. - 5.4.2025**

Yleiset ennakköänestyspaikat aukioloaikoinen
www.vaalit.fi ja tämän ilmoituksen liite

Äänestäminen yleisessä äänestyspaikassa

Voit äänestää **joko vaalipäivänä** tässä ilmoituksessa mainitussa äänestyspaikassa **tai ennakköänestysaikana** missä tahansa yleisessä ennakköänestyspaikassa kotimaassa tai ulkomailla. Tämän ilmoituksen liitteenä on luettelo lähialueellasi sijaitsevista yleisistä ennakköänestyspaikoista. Kaikki yleiset ennakköänestyspaikat kotimaassa ja ulkomailla saat selville osoitteesta www.vaalit.fi tai oikeusministeriön maksuttomasta vaalipalvelunumerosta **0800 9 4770**.

Ennakköänestys laitoksessa ja kotiäänestys

Voit äänestää ennakkoon laitoksessa, jos olet siellä hoidettavana, sinne otettuna tai suorittamassa varusmiespalvelusta. Laitosäänestyksen ajankohdasta tiedotetaan laitoksessa.

Jos kykyäsi liikkuu tai toimia on siinä määrin rajoittunut, että et pääse äänestyspaikalle ilman kohtuuttomia vaikeuksia, voit tietyn edellytyksin äänestää ennakkoon kotonasi. Kotiäänestykseen oikeutetun henkilön kanssa samassa taloudessa asuva omaishoitaja voi tietyn edellytyksin äänestää samalla kertaa. **Kotiäänestykseen tulee ilmoittautua viimeistään tiistaina 1.4.2025 ennen kello 16 kotikuntasi keskusvaalilautakunnalle (yhteystiedot liitteenä olevissa lähetekirjeissä) puhelimitse tai kirjallisesti.** Tarkemmat ohjeet kotiäänestyksestä: www.vaalit.fi/aanestaminen-kotona.

Mitä on otettava mukaan äänestykseen?

Vaalilain (714/1998) mukaan äänestäjä on velvollinen esittämään vaalivirkailijalle selvityksen henkilöllisyydestään (henkilökortti, passi, ajokortti tai muu vastaava kuvallinen asiakirja). Ota siis todistus henkilöllisyydestäsi mukaasi. Jos sinulla ei ole henkilöllisyyttä osoittavaa asiakirjaa, voit saada poliisilaitoksesta maksuttoman, väliaikaisen henkilökortin äänestämistä varten. Sitä hakiessasi tarvitset passikuvan, joka ei ole kuutta kuukautta vanhempi. Jos äänestät ennakkoon laitoksessa tai ulkomailla, on hyvä ottaa mukaan myös tässä lähetyksessä olevat lähetekirjeet.

Ketä ehdokasta voi äänestää?

Aluevaaleissa sinun tulee äänestää tässä ilmoituksessa mainitun oman hyvinvointialueesi ehdokasta ja kuntavaaleissa oman kuntasi ehdokasta. Ehdokastiedot ovat nähtävissä muun muassa äänestyspaikoilla sekä osoitteessa www.vaalit.fi.

Kirjeäänestys ulkomailla

Voit äänestää kirjeitse ulkomailla, jos asut tai olet keuleet ulkomailla koko ennakköänestysten ja vaalipäivän ajan eikä sinulla ole mahdollisuutta äänestää Suomessa tai ulkomailla olevassa yleisessä ennakköänestyspaikassa. Kirjeäänestystä varten sinun tulee tilata kirjeäänestysasiakirjat **ulkomailla olevaan osoitteeseen** oikeusministeriön tilauspalvelusta. Tilaus tulee tehdä kirjallisesti ministeriön vastavalmalla lomakkeella. Tilauslomake ja tilausohjeet löytyvät sivustolta www.vaalit.fi/kirjeaanestys.

Lisätietoa äänestämisestä:

www.vaalit.fi

Tietoa myös muilla kielillä.
Information also in other languages

0800 9 4770

Oikeusministeriön maksuton vaalipalvelunumero

Kotikuntasi keskusvaalilautakunta

Yhteystiedot liitteenä olevissa lähetekirjeissä

Digi- ja väestötietovirasto (äänioikeus)

Yhteystiedot tämän sivun yläosassa

- Aluevaalien lähetekirje
 Kuntavaalien lähetekirje

Ennakkoonäänestäjä

Mäkinen
 Pekka Olavi
 Kirkkojärventie 28 A 26
 02770 ESPOO
 FINLAND

Ennakkoonäänestyksen lähetekirje

Ota tämä lähetekirje mukaasi, jos äänestät ennakkoon laitoksessa tai ulkomailla.

Keskusvaalilautakunta

049 9 puh. (09) 8167 3928

Espoon kaupungin keskusvaalilautakunta
 Virastopiha 2 C
 02770 ESPOO
 FINLAND

Vaalitoimitsija / vaalitoimikunnan puheenjohtaja täyttää

Todistan, että ennakkoonäänestys on tapahtunut vaalilaissa säädetyn tavoin.

Päiväys

3 / 4 2025

Ennakkoonäänestyspaikan nimi tai laitosäänestyksessä kunnan nimi

Espoo

Vaalitoimitsijan / vaalitoimikunnan puheenjohtajan allekirjoitus

Olli Suominen

Ennakkoonäänestäjä täyttää

Olen itse vaalisalaisuuden säilyttäen täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen.

Henkilötunnus tai syntymäaika

101091-1234

Äänestäjän allekirjoitus

Pekka Mäkinen

- Aluevaalien lähetekirje
 Kuntavaalien lähetekirje

Ennakkoonäänestäjä

Mäkinen
 Pekka Olavi
 Kirkkojärventie 28 A 26
 02770 ESPOO
 FINLAND

Ennakkoonäänestyksen lähetekirje

Ota tämä lähetekirje mukaasi, jos äänestät ennakkoon laitoksessa tai ulkomailla.

Keskusvaalilautakunta

049 9 puh. (09) 8167 3928

Espoon kaupungin keskusvaalilautakunta
 Virastopiha 2 C
 02770 ESPOO
 FINLAND

Vaalitoimitsija / vaalitoimikunnan puheenjohtaja täyttää

Todistan, että ennakkoonäänestys on tapahtunut vaalilaissa säädetyn tavoin.

Päiväys

3 / 4 2025

Ennakkoonäänestyspaikan nimi tai laitosäänestyksessä kunnan nimi

Espoo

Vaalitoimitsijan / vaalitoimikunnan puheenjohtajan allekirjoitus

Olli Suominen

Ennakkoonäänestäjä täyttää

Olen itse vaalisalaisuuden säilyttäen täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen.

Henkilötunnus tai syntymäaika

101091-1234

Äänestäjän allekirjoitus

Pekka Mäkinen

LIITE 2.2: Ilmoituskortti helsinkiläisille

Lähettäjä

Digi- ja väestötietovirasto
Lintulahdenkuja 2 D
00530 HELSINKI
FINLAND

puh. 0295 536 220

Vastaanottaja

Tavallinen
Tiina Marita
Pohjoinen Rautatiekatu 28 A
36 00160 HELSINKI
FINLAND

Kunta, jossa Sinulla on
äänioikeus

Helsinki

Äänestysalue sekä vaalipäivän äänestyspaikka

**5A Punavuori A
Punavuoren asukastalo
Betania Perämiehenkatu 13**

Vaalipäivän äänestysaika

13.4.2025 klo 9.00–20.00

Ilmoitus äänioikeudesta kuntavaaleissa

Sinulla on äänioikeus sunnuntaina 13.4.2025 Helsingin kaupungissa toimitettavissa kuntavaaleissa.

Voit äänestää **joko vaalipäivänä** tässä ilmoituksessa mainitussa äänestyspaikassa **tai ennakköäänestysaikana** missä tahansa yleisessä ennakköäänestyspaikassa kotimaassa tai ulkomailla taikka tietyin edellytyksin laitos- tai kotiaänestyskesssä. Jos asut tai oleskelet ulkomailla ennakköäänestyksen ja vaalipäivän ajan, voit vaihtoehtoisesti äänestää kirjeitse ulkomailta. Tarkemmat äänestysohjeet löytyvät kääntöpuolelta.

Sinun on todistettava henkilöllisytesi äänestäessäsi.

Ennakköäänestyksen ajanjako.
Ennakköäänestyspaikka voi olla avoinna lyhyemmän ajan.

**Suomessa 2. - 8.4.2025 ja
ulkomailla 2. - 5.4.2025**

Yleiset ennakköäänestyspaikat aukioloaikoinen

www.vaalit.fi ja tämän ilmoituksen liite

Tieto äänioikeudestasi on saatu väestötietojärjestelmästä automaattisesti 21.2.2025. Päätös automaattisen ratkaisumenettelyn käytöstä äänioikeusrekisterin perustamisessa on luettavissa Digi- ja väestötietoviraston verkkosivuilta osoitteesta dvv.fi/kayttoohtopaatokset.

Äänestäminen yleisessä äänestyspaikassa

Voit äänestää **joko vaalipäivänä** tässä ilmoituksessa mainitussa äänestyspaikassa **tai ennakköäänestysaikana** missä tahansa yleisessä ennakköäänestyspaikassa kotimaassa tai ulkomailla. Tämän ilmoituksen liitteenä on luettelo Helsingissä sijaitsevista yleisistä ennakköäänestyspaikoista. Kaikki yleiset ennakköäänestyspaikat kotimaassa ja ulkomailla saat selville osoitteesta www.vaalit.fi ja oikeusministeriön maksuttomasta vaalipalvelunumerosta **0800 9 4770**.

Ennakköäänestys laitoksessa ja kotiaänestys

Voit äänestää ennakkoon laitoksessa, jos olet siellä hoidettavana, sinne otettuna tai suorittamassa varusmiespalvelusta. Laitosäänestyksen ajankohdasta tiedotetaan laitoksessa.

Jos kykyäsi liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, että et pääse äänestyspaikalle ilman kohtuuttomia vaikeuksia, voit tietyin edellytyksin äänestää ennakkoon kotona. Kotiaänestyksen oikeutetun henkilön kanssa samassa taloudessa asuva omaishoitaja voi tietyin edellytyksin äänestää samalla kertaa. **Kotiaänestyksen tulee ilmoittautua viimeistään tiistaina 1.4.2025 ennen kello 16 Helsingin kaupungin keskusvaalilautakunnalle (yhteystiedot kääntöpuolella) puhelimitse tai kirjallisesti.** Tarkemmat ohjeet kotiaänestyksestä: www.vaalit.fi/aanestaminen-kotona.

Mitä on otettava mukaan äänestykseen?

Vaalilain (714/1998) mukaan äänestäjä on velvollinen esittämään vaalivirkailijalle selvityksen henkilöllisyydestään

(henkilökortti, passi, ajokortti tai muu vastaava kuvallinen asiakirja). Ota siis todistus henkilöllisyydestäsi mukaasi. Jos sinulla ei ole henkilöllisyyttä osoittavaa asiakirjaa, voit saada poliisilaitokselta maksuttoman, väliaikaisen henkilökortin äänestämistä varten. Sitä hakiessasi tarvitset passikuvan, joka ei ole kuutta kuukautta vanhempi. Jos äänestät ennakkoon laitoksessa tai ulkomailla, on hyvä ottaa mukaan myös tämä äänioikeusilmoitus.

Ketä ehdokasta voi äänestää?

Kuntavaaleissa Sinun tulee äänestää Helsingin kaupungin ehdokaslistojen yhdistelmään otettua ehdokasta. Yhdistelmä on nähtävillä äänestyskopeissa. Jos äänestät ennakkoon muualla kuin Helsingissä, huomioithan, että kunakin ennakköäänestyspaikan äänestyskopeissa on aina sen kunnan ehdokaslistojen yhdistelmä, jonka alueella ennakköäänestyspaikka sijaitsee ja että muiden kuntien ehdokastiedot ovat ennakköäänestyspaikalla muutoin nähtävillä. Kaikkien kuntien ehdokastiedot ovat nähtävissä myös osoitteesta www.vaalit.fi.

Kirjeäänestys ulkomailta

Voit äänestää kirjeitse ulkomailta, jos asut tai oleskelet ulkomailla koko ennakköäänestyksen ja vaalipäivän ajan eikä sinulla ole mahdollisuutta äänestää Suomessa tai ulkomailla olevassa yleisessä ennakköäänestyspaikassa. Kirjeäänestystä varten sinun tulee tilata kirjeäänestysasiakirjat **ulkomailla olevaan osoitteeseen** oikeusministeriön tilauspalvelusta. Tilaus tulee tehdä kirjallisesti ministeriön vahvistamalla lomakkeella. Tilauslomake ja tilausohjeet löytyvät sivustolta www.vaalit.fi/kirjeaanestys.

Lisätietoa äänestämisestä:

www.vaalit.fi

Tietoa myös muilla kielillä.
Information also in other languages

0800 9 4770

Oikeusministeriön maksuton
vaalipalvelunumero

Kotikuntasi keskusvaalilautakunta

Yhteystiedot kääntöpuolella.

Digi- ja väestötietovirasto (äänioikeus)

Yhteystiedot tämän sivun ylälaudassa

Ennakoäänestyksen lähetekirje

Täytetään ennakoäänestyspaikassa ja vain silloin, kun tätä ilmoitusta käytetään lähetekirjeenä.

Ennakoäänestäjä

Tavallinen

Tiina Marita

Pohjoinen Rautatiekatu 28 A 36

00160 HELSINKI

FINLAND

Keskusvaalilautakunta

091 5A puh. (09) 3101 3344

Helsingin kaupungin keskusvaalilautakunta

Kaisaniemenkatu 3 B 16, 3. kerros

00100 HELSINKI

FINLAND

Vaalitoimitsija / vaalitoimikunnan puheenjohtaja täyttää

Todistan, että ennakoäänestys on tapahtunut vaalilaissa säädetyn tavoin.

Päiväys

3 / 4 2025

Ennakoäänestyspaikan nimi tai laitosäänestyksessä kunnan nimi

Helsinki

Ennakoäänestäjä täyttää

Olen itse vaalisalaisuuden säilyttäen täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen.

Henkilötunnus tai syntymäaika

120345-1234

Vaalitoimitsijan / vaalitoimikunnan puheenjohtajan allekirjoitus

Olli Suominen

Äänestäjän allekirjoitus

Tiina Tavallinen

Näin äänestät äänestyspaikassa:

1

Vaalilain mukaan äänestäjän on merkittävä äänestyslippuun ehdokkaansa numero niin selvästi, ettei voi syntyä epätietoisuutta siitä, ketä ehdokasta hän tarkoittaa. Numeromallit ovat alla. Älä tee lippuun muita merkintöjä.

2

Taita äänestyslippu siten, että merkitsemäsi numero jää taitoksen sisäpuolelle eikä näy ulospäin.

3

Vie taitettu lippu vaalivirkailijalle leimattavaksi.

4

Pudota leimattu lippu vaaliurnaan tai, jos äänestät ennakkoon, sulje lippu ruskeaan vaalikuoreen ja allekirjoita lähetekirje vaalivirkailijan ohjeiden mukaan.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Jos kykyysi tehdä äänestysmerkintä on oleellisesti heikentynyt, saat käyttää avustajana valitsemaasi henkilöä tai vaalivirkailijaa.

LIITE 3: Lähetekirjelomake

AV

LÄHETEKIRJE
FÖLJEBREV

Äänestäjä Väljare

*Leskinen
Helmi Maryatta*

Vastaanottaja Mottagare

*Kiteen kaupungin
Keskusvaalilautakunta
Kiteentie 25
82500 Kitee*

Henkilötunnus tai syntymäaika Personbeteckning eller födelseid

170260-011R

Nykyinen osoite Nuvarande adress

*Hovintie 25
82500 Kitee*

Vaalilomake nro 5, Valblanckett nr 5

Vaaliviranomainen täyttää Fylls i av valmyndigheten

Todistan, että äänestys on tapahtunut vaalilaissa säädetyin tavoin.
Jag intygar, att röstningen försiggått på det sätt som stadgas i vallagen.

Aika ja paikka Tid och ort Vaalitoimitsijan/Vaalitoimikunnan puheenjohtajan allekirjoitus
Valförrättarens/Valbestyrelsens ordförandes underskrift

*5/4 2025
Kitee*

Raili Ketonen

Äänestäjä täyttää Fylls i av väljaren

Olen itse vaalisalaisuuden säilyttäen täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen
leimattuna vaalikuoreen.

Jag har själv med bevarande av valhemligheten ifyllt röstsedeln och inneslutit den
avstämplad i valkuvertet.

Äänestäjän allekirjoitus Väljarens underskrift

Helmi Leskinen

LIITE 4: Kotiäänestyksen lähetekirjelomake

AV

LÄHETEKIRJE
Kotiäänestys

Lähetekirjeen vastaanottajaksi merkitään oman kunnan keskusvaalilautakunta. Keskusvaalilautakunnan osoite on ilmoituksessa äänioikeudesta. Osoite on myös saatavissa vaalitoimitsijalta.

Vastaanottaja ja osoite

Imatran kaupungin

keskusvaalilautakunta

Virastokatu 2

55100 Imatra

a) Sukunimi (myös entiset) painokirjaimin¹⁾*KUOPPALA*

b) Etunimet (myös entiset)

ANTTI JUHANI

c) Henkilötunnus tai syntymäaika

170830-0001

d) Nykyinen osoite

Jukankatu 4, 55100 Imatra

Kykyni liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, etten pääse äänestys- enkä ennakoäänestyspaikkaan ilman kohtuuttomia vaikeuksia. Olen itse vaalisalaisuuden säilyttäen täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen.

Äänestäjän allekirjoitus

Antti Kuoppala

Lähetekirje on allekirjoitettava vaalitoimitsijan läsnä ollessa.

Äänestyksessä läsnä olevan 18 vuotta täyttäneen henkilön nimikirjoitus

*Tommi Todistaja*VAALI-
TOIMITSIJA
TÄYTTÄÄ

Aika ja paikka

3.4.2025 Imatra

Todistan, että edellä mainitun henkilön kotiäänestys on tapahtunut vaalilaissa säädetyn tavoin.

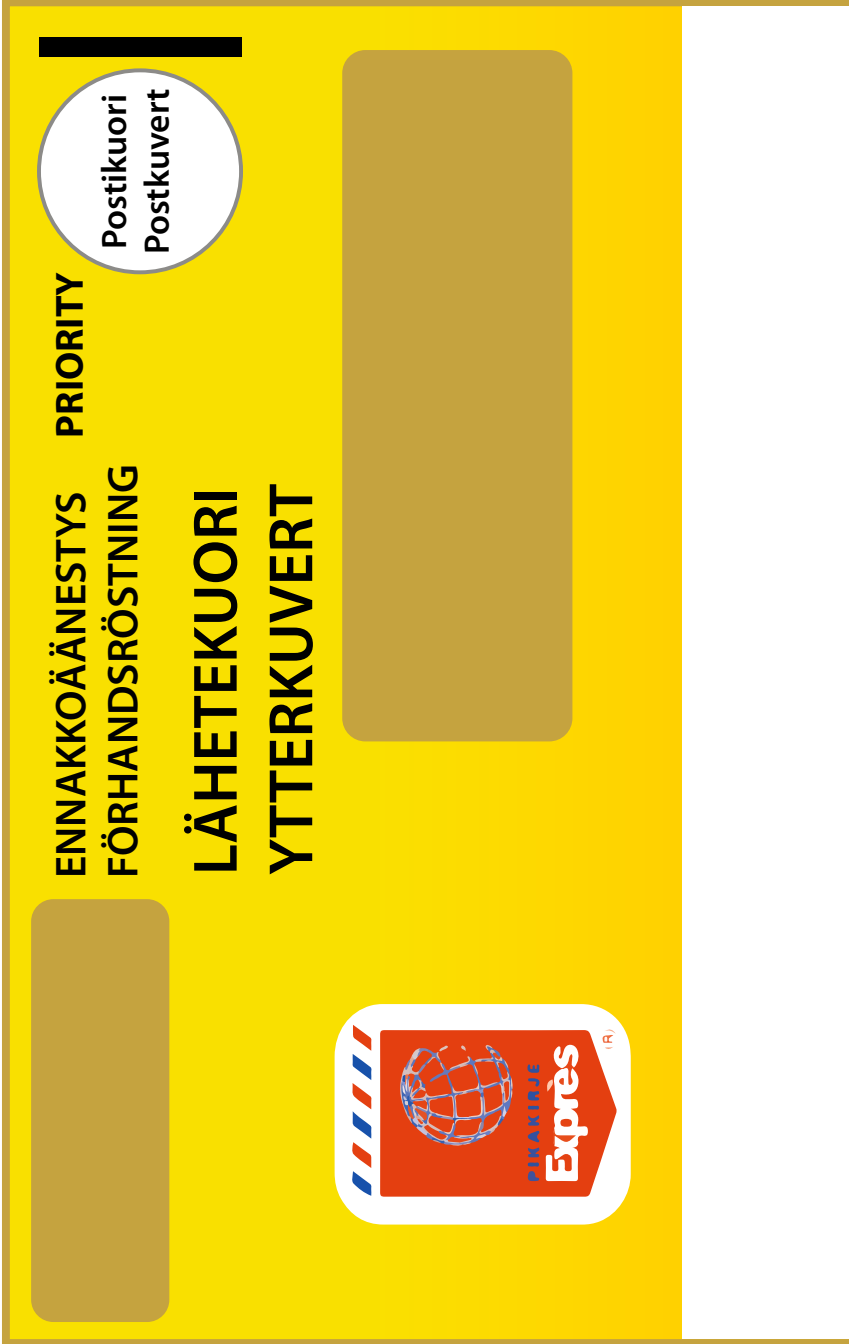
Vaalitoimitsijan allekirjoitus

Tina Toimitsija

1) Kohtia a-d ei tarvitse täyttää, jos lähetekirjeeseen liitetään Digi- ja väestötietoviraston lähettämä ilmoitus äänioikeudesta (vaalilomake nro 3s tai 3r).

**VAALIKUORI
VALKUVERT**

LIITE 7: Kotiäänestyslomake (Ilmoittautuminen kotiäänestykseen)

ILMOITTAUTUMINEN KOTIÄÄNESTYKSEEN Lomake palautetaan oman kunnan keskusvaalilautakunnalle

Vaalien nimi

Vaalipäivä

KESKUSVAALILAUTAKUNNALLE

Haluan äänestää ennakoon kotonani, koska kykyni liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, etten pääse äänestys- enkä ennakkoäänestyspaikkaan ilman kohtuuttomia vaikeuksia.

Ilmoituksen tekijä	Sukunimi		
	<input type="text"/>		
	Etunimet		Henkilötunnus
	<input type="text"/>		<input type="text"/>
	Osoite		
	<input type="text"/>		
	Postitoimipaikka	Kotikunta	Puhelin
	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
	Voiko äänestäjä huolehtia siitä, että kotiäänestyksessä on läsnä 18 vuotta täyttänyt henkilö?		
			☐ kyllä ☐ ei
Kotiäänestyksen yhteydessä äänestää myös omaishoidon tuesta annetussa laissa (937/2005) tarkoitettu omaishoitaja.			
		☐ kyllä	
Omaishoitajan täydellinen nimi ja henkilötunnus sekä puhelinnumero			
<input type="text"/>			
Omaishoitosopimus ☐ toistaiseksi ☐ määräajan <input type="text"/> saakka on voimassa			
Äänestäjän pyynnöstä ilmoituksen tehneen henkilön nimi, osoite ja puhelin			
<input type="text"/>			
Päivämäärä	Allekirjoitus		
<input type="text"/>	<input type="text"/>		

Vaaliviranomaisen merkintöjä	Ilmoitus on vastaanotettu puhelimitse, päivämäärä		
	<input type="text"/>		
	Kotiäänestysaika, päivämäärä ja kellonaika		Tehtävään määrätty vaalitoimitsija
	<input type="text"/>		<input type="text"/>
	Kotiäänestyksestä on ilmoitettu äänestäjälle		Päivämäärä ja ilmoittaja
	☐ kirjeitse	☐ puhelimitse	☐ sähköpostitse
	<input type="text"/>		<input type="text"/>
Läsnä olevan henkilön nimi		Syntymäaika	
<input type="text"/>		<input type="text"/>	
Lisätietoja			
<input type="text"/>			
Kotiäänestys on toimitettu, päivämäärä ja kellonaika		Vaalitoimitsija	
<input type="text"/>		<input type="text"/>	

Tietoja ja ohjeita kääntöpuolella

Vaalilomake nro 14, KOTIÄÄNESTYSLOMAKE

TIETOJA JA OHJEITA KOTIÄÄNESTYKSESTÄ

Kuka saa äänestää ennakkoon kotonaan?

Äänioikeutettu henkilö, jonka kyky liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, ettei hän pääse äänestys- eikä ennakkoäänestyspaikkaan ilman kohtuuttomia vaikeuksia, saa äänestää ennakolta kotonaan. Kotiäänestys toimitetaan siinä kunnassa, joka on merkitty äänioikeusrekisteriin äänestäjän kotikunnaksi.

Mikäli äänioikeutettu voi mennä äänestyspaikalle tai ennakkoäänestyspaikalle omin neuvoin taikka kuljetuspalveluita ja äänestysavustajaa hyväksikäyttäen, kotiäänestystä ei järjestetä. Kotiäänestyksen oikeutetun henkilön kotiäänestyksen yhteydessä voi äänestää myös kotiäänestyksen oikeutetun kanssa samassa taloudessa asuva omaishoidon tuesta annetussa laissa (937/2005) tarkoitettu omaishoitaja, jos kyseinen kunta on merkitty äänioikeusrekisterissä hänen kotikunnakseen.

Kuinka kotiäänestyksen ilmoittaudutaan?

Kotiäänestyksen oikeutetun on ilmoittauduttava oman kotikuntansa keskusvaalilautakunnalle, jonka osoite ja puhelinnumero ovat äänioikeutetulle saapuneessa ilmoituskortissa (ilmoitus äänioikeudesta). Ilmoittautuessa on mainittava, jos kotiäänestyksen yhteydessä äänestää omaishoitaja.

Ilmoittautuminen tehdään joko kirjallisesti tällä lomakkeella tai puhelimitse. Ilmoittautuminen voidaan toimittaa keskusvaalilautakunnalle postitse tai sähköpostin välityksellä (kysy kunnaltasi ohjetta suojatun sähköpostin lähettämiseen). Lomakkeen yläosa on täytettävä huolellisesti ja allekirjoitettava. Ilmoituksen voi äänestäjän puolesta tehdä myös toinen henkilö, esimerkiksi lähiomainen.

Kirjallisen tai puhelimitse tehdyn ilmoituksen on oltava perillä kunnan keskusvaalilautakunnassa viimeistään tiistaina 12. päivänä ennen vaalipäivää ennen klo 16.

Jos olet ilmoittautunut kotiäänestäjäksi, keskusvaalilautakunta säilyttää henkilötietosi seuraaviin vaaleihin asti, jotta se voi silloin tiedustella, tarvitsetko vielä niissä vaaleissa kotiäänestystä. Jos et halua, että tietojasi säilytetään, kerro siitä keskusvaalilautakunnalle. Keskusvaalilautakunta antaa lisätietoja henkilötietojesi käsittelystä ja oikeuksistasi.

Milloin kotiäänestys toimitetaan?

Kotiäänestys toimitetaan ennakkoäänestysaikana 11.–5. päivänä ennen vaalipäivää eli keskiviikosta tiistaihin. Äänestäjälle ilmoitetaan etukäteen kirjeitse tai puhelimitse kahden tunnin tarkkuudella se ajankohta, jolloin vaalitoimitsija saapuu äänestäjän luo toimittamaan äänestyksen.

Miten kotiäänestys toimitetaan?

Kotiäänestys eroaa vain vähän tavallisesta ennakkoäänestyksestä. Tärkeä ero on siinä, että kotiäänestyksessä on vaalitoimitsijan ja äänestäjän lisäksi oltava läsnä äänestäjän valitsema tai hyväksymä 18 vuotta täyttänyt henkilö.

Äänestäjällä on oikeus käyttää äänestystoimituksessa avustajaa, jona voi toimia myös edellä mainittu hänen valitsemansa tai hyväksymänsä henkilö.

Äänestäjä merkitsee ehdokkaan numeron äänestyslippuun siten, että vaalialaisuus säilyy. Äänestyslippu suljetaan leimattuna vaalikuoreen, joka on väriltään ruskea. Äänestäjä täyttää lähetekirjeen ja osoittaa sen kunnan keskusvaalilautakunnalle. Paikalle kutsuttu henkilö merkitsee nimikirjoituksensa lähetekirjeeseen. Vaalitoimitsija merkitsee lähetekirjeeseen todistuksen, että äänestys on tapahtunut laissa säädetyin tavoin. Lopuksi lähetekirje sekä siihen mahdollisesti liitetty ilmoituskortti sekä vaalikuori suljetaan lähetekuoreen, joka on väriltään keltainen ja jonka vaalitoimitsija toimittaa kunnan keskusvaalilautakunnalle.

OHJE ÄÄNESTÄJÄLLE

Kirjoittakaa äänestyslipussa olevaan ympyrään ehdokkaanne numero, ei mitään muuta!

Numeroesimerkit:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Jos äänestyslippunne menee pilalle väärän tai sotkuisen merkinnän takia, voitte pyytää vaalivirkailijalta uuden äänestyslipun. Pilalle mennyt äänestyslippu revitään vaalivirkailijan nähdessä.

Oikeusministeriö

INSTRUKTIONER TILL VÄLJAREN

Skriv i cirkeln på röstsedeln numret på Er kandidat, inget annat!

Siffermallar:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Om Er röstsedel förstörs på grund av felaktig eller suddig anteckning, kan Ni få en ny röstsedel av valfunktionären. Den förstörda röstsedeln ska rivas i valfunktionärens närvaro.

Justitieministeriet

ALUE- JA KUNTAVAALIT

13.4.2025

Ennakkoäänestys:

Suomessa 2.–8.4.2025

Ulkomailla 2.–5.4.2025

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET
